

פ ר ו ט ו ק ו ל
 ישיבה ג"ה/שכ"ח של הממשלה
 כ"ד באב התשכ"ח - 18.8.68

נכחו השרים:

ל. אשכול - יו"ר
 י. אלון
 י. אלמוג
 ז. ארן
 מ. בגין
 י. בורג
 מ. בנטוב
 ח. נבתי
 י. גלילי
 מ. דיין
 ז. ורהפטיג
 י. ישעיהו
 מ. כרמל (עד סעיף 681)
 י. ספיר
 פ. ספיר
 מ. קול
 ח.מ. שפירא
 י.ש. שפירא
 ז. שרף
 א. ששון

נעדרו השרים:

א. אבן (בחול)
 י. ברזילי

י. עוזאי - מזכירת הממשלה
 י. הרצוג - מנכ"ל משרד ראש הממשלה
 ג. רפאל - מנכ"ל משרד החוץ (בסעיף 680)

סדר היום:

679. נסיעות שרים
 680. סקירות
 681. ביטול היתר ישיבה של מתנחלים בחברון

679. נסיעות שרים

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני פותח את הישיבה.

נתחיל בדבר קצר שבו לא צריך לדבר הרבה. עלינו
לאשר נסיעותיהם של השרים יוסף ספיר, לועידת ההסתדרות הציונית באמריקה וזרח
והפטיג לארצות הברית ולארגנטינה, לכינוס ועדי הקהילות בארגנטינה.

ד"ר י. ספיר:

אני נוסע לועידת ה-זי.או.איי, ובערב הפתיחה
אצטרך ודאי להגיד דברי ברכה גם בשם הממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

תבוא בשם הממשלה כיד הברכה הטובה עליך.

מ ח ל י ט י ם לאשר:

א) נסיעת השר יוסף ספיר לארצות הברית לועידת
ההסתדרות הציונית באמריקה, ביום כ"ו באב התשכ"ח (20.8.68), למשך כחמישה
שבועות.

(ב) נסיעת שר הדתות לארצות הברית ולארגנטינה לכינוס ועדי הקהילות בארגנטינה, החל ביום ט' באלול התשכ"ח (2.9.68) למשך כשבועיים.

שר המשפטים ימלא מקומו של שר הדתות בעת העדרו מהארץ.

680. סקירות

ראש הממשלה ל. אשכול:

כפי שאתם שומעים אני צרוד, ואבקש את ד"ר הרצוג לקרוא את הסקירה שהכנתי. כיוון ששר החוץ עוד לא חזר, יתכן שחסרים כמה פרטים.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

אקרא מה שראש הממשלה הכין כאן בשתי פרשיות: פרשת הדיון במועצת הכטחון ופרשת המטוס באלג'יריה, ואם למנכ"ל משרד החוץ יש ידיעות נוספות - הוא יוסיף.

ראש הממשלה רוצה לציין לגבי מועצת הכטחון שהדיון בתלונות ישראל וירדן בעקבות פעולת א-סאלט נמשך לסירוגין כשבועיים, וכידוע הסתיים בקבלת החלטה פה-אחד לגנות את פעולת ישראל.

מבחינת ישראל לא היה בדיון זה ולא בהחלטה שנתקבלה משום הפתעה. הפעולה וההחמרה בנוסח המילולי לעומת כאראמה, כלומר אי התייחסות כלשהי לחבלנות הירדנית, היו צפויים במידה מרובה כבר מראשיתו של הדיון, וזאת לאור הרכב הנוכחי של מועצת הכטחון וכן לנוכח התגובה מצד המדינות

המערכות לפעולת צה"ל ולמימדיה. בדיון הנוכחי כמועצת הבטחון בלטו מספר נקודות:

(א) הדיון התנהל באוירה של חוסר מתח ובהרגשה של אוזלת יד כמועצת הבטחון. הוא היה מלווה בידיעה שעצם החלטות מועצת הבטחון אינן מורידות ואינן מעלות לגבי המשך פעולותיהם של הצדדים.

(ב) היתה נטיה בקרב המדינות המערביות כמועצת הבטחון, ובעיקר בקרב המשלחת של ארצות הברית, להימנע מעימות חד עם ברית המועצות ועם הערבים. מגמה זו היא שהביאה לרצון למצוא נוסחת החלטה שתתקבל פה-אחד ולא תצריך אפילו הימנעות.

(ג) ההתבטאויות כמועצה מצדן של ארצות הברית, בריטניה ורניה, ובמידה קצת פחותה של קנדה, היו מאוזנות, במיוחד יש לציין דבריו של נציג ארצות הברית, אשר ברברים שאמר לאחר ההצבעה ניסה לאזן את גינוי פעולות ישראל בהוקעת פעולות הטרור הערביות ואף קרא לירדן לעשות למניעת הטרור. כן ראוי לציין התבטאויות חיוביות מבחינתנו מצדן של המדינות הלטיניות. כמעט כל הנאמים הביעו תמיכה מלאה בשליחות יארינג, ודבר זה אמור לא רק על דוברי המדינות המערביות, אלא גם, ולא פחות, על דוברי ברית המועצות, הודו ופקיסטן. לגבי ברית המועצות יש בזאת חידוש.

בלחץ האלג'יראים הושמטה הפסקה המתייחסת לשליחות מן הנוסח הסופי של ההחלטה.

לעומת התבטאותו הפומבית של ג'ורג' בול כמועצת הבטחון וגינוי הטרור לאחר קבלת ההחלטה, ראוי לציין דברים שאמר לנציגנו בשיחה אישית ב-14.8. ג'ורג' בול אמר: "עלינו להבין שאהדה אשר היתה קיימת כלפינו ערב מלחמת ששת הימים ומיד לאחריה, פוחתת והולכת. זאת בעיקר כתוצאה מהמשך כיבושינו ובייחוד כשהצר השני הוא ירדן המחוסרת אונים. לא מעטות הן המשלחות הסוברות שטרור הינו המחיר הטבעי שמשלמים כעד החזרת שטחים זרים. קיימת גם הרגשה בבירות

רבות ואף בווינגטון, שנוח לישראל במצב הקיים ושאינן היא מתכוונת כלל לסגת מהשטחים שכבשה ושאינה מעוניינת למעשה להיענות להחלטת נובמבר". זו היתה שיחה לפניי ההצבעה, אבל כאמור, אחרי ההצבעה במועצת הבטחון הוא גינה את פעולות הטרור הערביות.

כפי שראש הממשלה דיווח בישיבה האחרונה, כבר בתחילת הדיון בתלונה הנוכחית הסתמנה מגמה להגיע להחלטה חריפה ומחסירה יותר מזו שנתקבלה לאחר פעולת כאראמה. ואמנם, עוד בשבוע שעבר ניסתה קבוצת מדינות פרו-ערביות, ובראשן פקיסטאן, להגיש נייר עבודה, אותו קיוו להעביר כהחלטת מועצת הבטחון. אולם, לנוכח ההתנגדות המיידית של המדינות המערביות ובעקבות פעילות נציגינו בבירות מועצת הבטחון, הוכנסו בנייר העבודה מספר תיקונים. שינויים אלה, שהוכנסו לנייר העבודה במרוצת גלגוליו בשבוע החולף, לא הורידו אמנם מחריפות הניסוח החד-צדדי של הצעת ההחלטה, אך הביאו להוצאת האלמנט המסוכן ביותר מבחינת ישראל, אותו ניסו הערבים להעביר, דהיינו ההתייחסות לפרק 7 של מגילת האו"ם (סנקציות) והגדרת פעולתנו כמהווה "איום על השלום".

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני דווח לפרסם הודעה בעקבות הישיבה הזאת לגבי

החלטת מועצת הבטחון.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

ראש הממשלה הכתיב את הדברים שהוא רוצה לפרסם

אחרי ישיבת הממשלה על החלטת מועצת הבטחון:

אנו רואים החלטה זו של מועצת הבטחון כהחלטה

חד-צדדית, שלא הוקיעה הפרות הפסקת האש בשרשרת החדירות, החבלנות והרצח, על-ידי אנשי טרור החוצים את קווי הפסקת האש משטח ממלכת ירדן.

יש כאן הפרה חמורה של הסכם הפסקת האש שמועצת
הבטחון אפילו לא מצאה לנכון לחרוץ לגבי משפט.

מועצת הבטחון שוב הוכיחה אוזלת יד ואין לנו אלא
להביע צער עמוק שהפורום הבינלאומי העליון לשמירת השלום מתעלם עתה כפי שהתעלם
במשך עשרים שנה למשימותיו המרכזיות.

בטוחני שאף מדינה אחרת חברת האו"ם לא הייתה
נוהגת אחרת מאתנו.

אזרחי ישראל למדו שוב לצערנו שאין לצפות ממועצת
הבטחון לפעולות של ממש לשמירת השלום באזורנו.

אני עובר עכשיו לפרשת המטוס.

גם בשבוע החולף התנהלה המערכה המדינית לשחרור
מטוס "אל על" במספר בירות ובאמצעות כמה ארגונים בינלאומיים.

איטליה - כזכור דנה ועדת השרים לענייני בטחון
בהצעה האלג'יראית, שנמסרה לשליח האיטלקי, אשר יצא ב-9.8 לאלג'יריה. ההצעה
נמסרה לשליח האיטלקי על-ידי בוטפליקה ב-11.8, ולמנכ"ל משרד החוץ ופאל אשר עשה
אז ברומא ב-12.8. כבר באותו יום דנה ועדת השרים בהצעה האלג'יראית והחליטה כי
"אינה יכולה לקבל הצעה זו". עם זאת הוסכם להשאיר הדלת פתוחה לדיון "בהצעה אחרת
אם וכאשר תבוא", ובמידה ותעלה בקנה אחד עם עקרונות זכרון הדברים
הישראלי-איטלקי.

ב-13.8 בערב נפגש השגריר אבראל עם השליח האיטלקי קפאנו, שחזר מאלג'יר, והלה מסר כי ממשלת אלג'יריה עדיין מוכנה לשקול הצעה נוספת מצד ממשלת איטליה, לפי השליח האיטלקי ולפי שגריר איטליה באלג'יריה, העמדה האלג'יראית היא כי אלג'יריה תובעת "לשחרר 24 פלשתינאים, כולל נשים וילדים, שגירוננו ללא פחות מ-20 שנה, או במקרה שישראל תעמוד על ריכוז כל הפעילות ליום אחד, לשחרר 50 פלשתינאים המרצים עונש דומה". באותה שיחה מסרו האיטלקים כי "בשלב זה אין בדעת האיטלקים להמשיך בטיפול, כי לדעתם עשו כל שביכולתם, אלא אם כן נבוא אליהם בהצעה כלשהי שאותה יוכלו להעביר אך ורק לידיעת האלג'ירים". לאור הנ"ל ניתן לומר שהמהלך המשותף עם ממשלת איטליה הגיע לכלל קפאון. אם לצלם את המצב במהלך הרומי, ניתן לומר: (1) ישראל מוכנה לעמוד בכיצוע עקרונות "זכרון הדברים" איטליה-ישראל; (2) ממשלת אלג'יריה אינה מוכנה לקבל "זכרון הדברים" כבסיס לחיסול הפרשה; (3) שר החוץ האיטלקי החליט שאיטליה לא תיזום יותר דבר בנושא מבלי שאחד הצדדים יבוא בהצעות חדשות.

בדיון ביום ה' שעבר בועדת השרים לענייני בטחון, בהעדרו של ראש הממשלה, סוכס לא ליוזם מצדנו משא ומתן נוסף באמצעות האיטלקים, אולם לדווח לצלב האדום בג'נבה על ההתפתחויות ועל פרטי זכרון הדברים בינינו לבין האיטלקים.

עכשיו לגבי המצב באו"ם - בניו-יורק נמשכו מגעי נציגנו באו"ם עם המזכיר הכללי. בלחץ נציגנו הובהרה עמדת המזכיר הכללי בעניין השתתפותו בועידת אח"א (ארגון אחדות אפריקה) באלג'יריה, ועתה מסתבר כי היתנה השתתפותו "אם המסיבות הבינלאומיות תרשינה זאת". בעניין המטוס קיים תקוע מספר פגישות עם או-תאנט בהן נמסרו למזכיר הכללי פרטים מרשימים יותר על המהלך האיטלקי, וזאת לאחר שבפגישות קודמות עם הנציג האלג'ירי מסר הלה לאו-תאנט פרטים מסולפים ומטעים על מהלך המשא ומתן. בשיחות עם תקוע מסר המזכיר הכללי בצורה מפורשת כי לא ייצא לאלג'יריה אם לא ישוחרר המטוס. אך בשלב זה, וכל עוד לא השחרר קפאון גמור במשא ומתן לשחרור המטוס, הוא חושש מלהודיע על כך רשמית לממשלת אלג'יריה. תקוע רש מן המזכיר הכללי לחדש ולהגביר את פעילותו כלפי

אלג'יריה על-ידי משלוח שדר נוסף לבומדיין, בו יודיע לו כי לא ייצא לוועידת אח"א אם עד אז לא ישוחרר המטוס, או על-ידי שיגור שליח מיוחד לאלג'יריה. המזכיר הכללי אמר כי בשלב זה, במיוחד לאור חרם איגוד הטייסים הבינלאומי, ועל-מנת שלא להקשיח האלג'יראים, הוא מעדיף להשקות פעולתו ולהסתפק באיסוף מירב הידיעות מכל הגורמים אשר פעלו לשחרור המטוס, כאשר לחרם הטייסים אמר או-תאנט שבשום אופן לא יתערב כנגד החרם. ראוי לציין שכשיחות תקוע עם המזכ"ל הבהיר הלה כי הוא מתנגד לכל עיסקה בעלת אופי סחטני.

אשר לטיפול הצלב האדום - גם במשך השבוע החולף נמשכו המגעים לשחרור המטוס באמצעות הצלב האדום בג'נבה. ב-14.8 נפגש נציגו בג'נבה עם גאייאר מן הצלב האדום והלה סיפר כי שליח הסהר האדום האלג'יראי לוחץ על הצלב האדום למציאת פתרון. גאייאר, אשר הביע הבנה לעמדתנו לגבי נסיון הסחיטה האלג'יראי, העלה הצעה לפיה ישראל תגיש רשימה של אנשים אותם אנו מוכנים לשחרר, כגון אסירים שלא נשפטו על טרור פעיל, רצוי סטודנטים וכדומה. גאייאר הוסיף כי הוא משוכנע שאם הצלב האדום ייעץ לאלג'יראים לקבל את הצעתנו בתור הפתרון הטוב ביותר שיוכלו להשיג, הרי שיקבלוה כרי להציל פניהם. אנו דחינו הצעה זו של הצלב האדום, להגיש להם רשימה.

אני עובר לחרם הטייסים - שלב נוסף בפרשת המטוס נפתח ביום 12.8, כאשר נשיא הארגון הבינלאומי של הטייסים הודיע לממשלת אלג'יריה כי אם לא ישוחררו הטייסים עד ל-13.8, יטיל האיגוד חרם על אלג'יריה. היות שלא בוצע השחרור, פירסם הארגון למחרתו את הודעת החרם. הודעת החרם נתקבלה ואושרה על-ידי הסניפים המקומיים של האיגוד בארצות מספר, ביניהן צרפת ואיטליה, והביאו לתגובה נסערת מצד ממשלת אלג'יריה ומדינות ערביות אחרות. כעבור ימים מספר, ב-15.8, הוזמנו נציגי איגוד הטייסים לביקור נוסף באלג'יריה, וב-16.8 יצאו לאלג'יריה נשיא האיגוד ונציג הסניף הצרפתי שלו. על מגעיהם של נציגים אלה באלג'יריה וכן על ההודעה שהתפרסמה בשםם לאחר הביקור בדבר ביטול החרם ושחרורם הקרוב של הטייסים, טרם קיבלנו דיווח מוסמך.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני רוצה להוסיף, שמענו ברדיו דברים בשם השר אבן בקשר לשני ה"מינים" והמטוס שלנו באלג'יר. אני מתכוון לבדוק את הדברים המיוחסים לו, ואם יהיה צורך, נדאג להסבר או לתיקון. אני חשבתי שהוא ישתתף בישיבה היום.

המנכ"ל ג. רפאל :

אני רוצה להוסיף קודם כל מלה אחת בעניין מועצת הבטחון, שיכולה לעניין אתכם. כוונתי לחלק הסדני בהודעתו של הנציג האמריקני במועצת הבטחון אחרי ההצבעה. הוא התייחס לשליחות של יארינג במשמעות החלטת מועצת הבטחון מ-22.11.67, ותמיכתה של ארצות הברית בהחלטה, והוא מפרש את עמדת ארצות הברית להחלטה הזאת כך, אני מקריא קטע מתוך נאוםו:

"BUT THE FACT REMAINS THAT IT IS ONLY A STATEMENT OF PRINCIPLES: IT IS NOT SELF-EXECUTING. IT CAN BE GIVEN EFFECT ONLY THROUGH AGREEMENT OF THE PARTIES. AND PURSUANT TO THAT RESOLUTION, AMBASSADOR JARRING CONTINUES TO PROMOTE SUCH AGREEMENT."

זאת הוא אמר אחרי ההצבעה, אחרי שהוא אמר דברים די בוטים ונמרצים נגד הפעולה שלנו, ושהוא מקווה שממשלת ישראל WILL LAUNCH NO MORE EXCESSIVE REPRESSIVE MILITARY ATTACKS.

אחר כך הוא חזר לירדן ואמר שהוא מקווה שממשלת ירדן WILL INCREASE ITS EFFORTS TO CONTROL TERRORIST ELEMENTS OPERATING FROM ITS TERRITORY. כלומר שהיא חייבת לנקוט אמצעים נגד הטרור ונגד השתנות הטרור. בהמשך דבריו הוא קובע שהתקפות אויר מסכנות את קיום השלום במזרח התיכון, אבל הוא לא מזכיר זאת בהקשר לפרק 7 של מגילת האו"ם, אותו פרק המדבר על

סנקציות.

חשבתי שיעניין אתכם לשמוע מה שבול אמר בחלק המדיני של דבריו בקשר להחלטת מועצת הבטחון.

בימים האחרונים השמיעו נציגי ארצות הברית בווינגטון ובמקומות אחרים טענות די כבדות נגד ישראל ונגד עמדותינו בכמה עניינים. הרבר התחיל בעניין הפיצויים על הנזק לאניה "ליברטי". הגשנו תזכיר לממשלה ארה"ב בתשובה לתביעתה לתשלום הנזקים למדינה. ארצות הברית מודיעה לנו, לעת עתה עוד לא בצורה רשמית מלאה, וארצות הברית דאנה כנראה להפיץ ברבים את מורת רוחה מחשבתנו, עד כדי כך שבחידורך רקע לעתונאים אמרו פקידים מהסטייט דפרטמנט שישראל חושבת כביכול להיחלץ מהתחייבות שקיבלה על עצמה, כנראה מתוך הנחה שתוכל לזכות מהמאבק במערכת הבחירות בארצות הברית.

טענה שניה כלפינו, שיש אומרים כי מעכירה את האווירה נגד ישראל בווינגטון, כעס על ישראל על שאינה רוצה לחתום על האמנה נגד הפצת נשק גרעיני.

דבר שלישי שהיה נושא לשיחה כבדה היה הרצון שלנו לקבוע תחום במפרץ סואץ לפעילות חברות הנפט. אתם יודעים שחברות נפט אמריקניות קודחות במפרץ סואץ מהצר המזרחי, ואנחנו קבענו שקו התחום יהיה באמצע תעלת סואץ. האמריקנים מזהירים אותנו שאנחנו הולכים לקראת סכסוך בינלאומי גדול, ביחוד מתוך התנגשות עם האינטרסים החיוניים של חברות הנפט. הם מיעצים לנו לא לדחוק את הקץ בעניין זה.

אני מוסר זאת רק בראשי פרקים, דין וחשבון מלא על כך תקבלו משר החוץ.

הדברים האחרונים שיש לנו עכשיו לגבי המטוס באלג'יריה - נציגי אל על שהם חברים במועצה האיגוד של הטייסים, פלפה, ניסו לבוא בדברים עם נשיא האיגוד, ברטלסקי, ועם סגן הנשיא, כדי לקבל דין וחשבון מלא על מה שהיה באלג'יריה. נציגי אל על עמדו על המשטר כל הלילה ונציגי איגוד הטייסים הבינלאומי התחמקו ולא רצו למסור פרטים ורק עכשיו שלח לנו הציר שלנו בפאריס, זה הגיע ממש לפני ישיבת הממשלה, את המברק כלהלן:

"א. כרגע ביקר אצלי קפטן גולדשטיין, איש הקשר של אל על, אשר דיבר הלילה טלפונית עם ברטלסקי באמסטרדם, ולהלן הדברים שלמד: השיחות היו גלויות וברורות לגמרי. ממשלת אלג'יריה לא התחייבה לדבר ולא נקבע מועד לשחרור הצוות והנוסעים. עם זאת משוכנעים נציגי הטייסים, שממשלת אלג'יריה כנה ברצונה ובכוונתה לשחרור הצוות בהקדם וכי היא מוכנה לשלם את המחיר כדי למנוע את החרם. בעייתה היא שדעת הקהל באלג'יר נמצאת במצב נרגש ביותר, השווה זאת למצב דעת הקהל במצרים לפני מלחמת ששת הימים, ועליה להרוויח קצת זמן כדי להרגיע את הרוחות. ברטלסקי הדגיש שהשחרור יהיה בלי כל תנאים. דעתו שהצוות ישוחרר לפני ה-3 בספטמבר, שהוא מועד כנס אי.ק.או. בריו".

איש הקשר שלנו התרשם שברטלסקי אינו מוכן לומר את כל האמת כולה ויתכן והיו דברים נוספים, אולי מחייבים יותר. מחר בצהריים יפגוש את ניקולאייב הנציג הצרפתי שבמשלחת הטייסים, ומקווה שיוכל לבדוק זאת. יחסיו עם ניקולאייב הם אישיים יותר.

הציר שלנו מוסר כי נמסר לאיש הקשר שהצוות במצב מצויין ואין להם כל טענות.

ברטלסקי וגולדשטיין הדגישו בשיחה את החשיבות המכרעת של סודיות הדברים שמסרו. גולדשטיין ביקש למסור את הדברים לידיעתו האישית של מנהל אל על בלבד.

זה כל מה שאנחנו יודעים על המתרחש. דאגנו שנציגי איגוד הטייסים בהיותם באלג'יריה יידעו שיש קפאון מוחלט בכל החזיתות, וממשלת אלג'יריה אינה יכולה לטעון שהעניין יסתדר באמצעות או-תאנט, באמצעות הצלב האדום או באמצעות האיטלקים.

ד"ר מ. בנין :

באשר להודעת ראש הממשלה על החלטת מועצת הבטחון, לדעתי צריך להוסיף את הפיסקה הבאה: מדינת ישראל רוצה וסוכנה לשמור בקפדנות על הפסקת האש; תנאי כל יעבור הוא הדדיות מוחלטת בשמירתה. אם הפסקת האש תופר, בדרך ובצורה כלשהי, ברור כי ישראל תשתמש בזכותה, שאינה ניתנת לערעור, להגנה לאומית עצמית.

אינני חושב שאני צריך לזמק מדוע אני רואה חשיבות בתוספת הזאת לדברים, שבעיקרם הם טובים, ועומדים להתפרסם כהודעת ראש הממשלה אחרי ישיבת הממשלה.

שר המשטרה א. ששון :

למה שההודעה לא תהיה בשם הממשלה כולה?

ד"ר מ. בנין :

באשר למטוס, אנחנו צריכים לעשות מאמץ עליון כדי לברר אם מצד הטייסים, מצד איגוד הטייסים הבינלאומי, הייתה התחייבות שלא לעמוד על שחרור הנוסעים והמטוס, אלא להסתפק בתביעה לשחרר את הצוות. רושם כזה התעורר אצלנו לפני שבוע והוא התחזק על-ידי ההודעות האחרונות. אולי עוד אפשר להניע אותם לשנות מעמדם.

אני סובר שגם בעניין זה דרושה הורעה מפורשת, לא חצי-רשמית, אלא הורעה מפורשת בשם הממשלה לאחר הישיבה הזאת, שתעמוד על נקודה זו: שחרור ללא תנאי, ללא דיחוי, של המטוס על צוותו ועל נוסעיו. אחרת עלול להתקבל הרושם שאנחנו משלימים עם מה שיקרה אולי במשא ומתן, שלעת עתה הוא סודי, בין ממשלת איטליה לבין ממשלת אלג'יר.

הנקודה השלישית שאני רוצה לעמוד עליה היא עניין מדיני הקשור עם מועצת הבטחון. אני סבור שהיה כדאי ששגרירנו בווינגטון לא ישאיר ספק בלב בן-שיחו, בשיחה שיקיים באחת ההזדמנויות או על-פי יוזמתו, או על-פי הוראת הממשלה, לקיים שיחה עם נציג מוסמך של ממשלת ארה"ב, שלא ישאיר ספק בלבו שאנחנו מביטים על מתן יד של ממשלת ארה"ב לניסוח זה של החלטת מועצת הבטחון במורת רוח רבה מאוד. בשיחה של ג'ורג' בול עם תקוע לפני ההצבעה מסתבר שהיה לו רושם שהם יתמכו בנוסח מרוכך יותר, ולבסוף הצביעו בעד הנוסח הזה. אני סובר שאם בעולם יוצר הרושם שהאמריקנים נתנו יד לנוסח שבו עוד הפעם אנחנו זוכים לגינוי, ואילו פיסקה אחת כללית מאוד וסתמית ביותר מדברת על הפרות כלשהן של הפסקת האש מצד ירדן, מצבנו בארצות הברית יילך ויירע.

אני חושב שיש צורך בדה-מארש כזה אצל ממשלת ארה"ב כדי להעמיד אותם על חומרת העניין, ומכחינתנו זהו דבר בעיתו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מהמברקים שקראתי בזמן האחרון מנציגינו בארה"ב, נדמה לי שבאמת מצטברים דברים שיחייבו ביורר יסודי, חוץ מהשיחות של נציגינו אתם. אצלם הצטברה ערימה שלמה של טענות. יש דברים שהם רוצים לסיים בהם ואנחנו לא רוצים.

שר הפנים ט.ח. שפירא:

יש לי רושם שאנחנו מקבלים את עניין החלטת מועצת הבטחון יותר מדי בקלות. אנחנו אומרים שזה עשרים שנה שהם נוהגים כך וזה לא כל כך נורא. במשך שנים רבות חשכנו שאם אמריקה זקוקה לנו, ואם היא לא תעשה מה שאנו רוצים - מצבה יהיה חמור מאוד.

לפי דעתי אנו לא שוקלים די את התגובות שלנו לפני שאנו עושים אותן, וגם כאשר עושים אותן - עוברים את המידות שהביאו לנו את הגינויים האלה. אני רוצה להזכיר כמה דברים כדי שנכין משום מה כבודנו והשפעתנו הולכים ופוחתים מיום ליום.

בשבוע שעבר קרה משהו, חייל שלנו נפצע על-ידי יריות המצרים בתעלה, כתגובה לכך - אני יודע אם אנחנו החלטנו על כך - הפצנו שם את העיר סואץ. אנו כאן לא ראינו את הצילומים, אבל בחוץ לארץ בארצות שיש עוד טלוויזיה, הם ראו פצועים והרוגים ובית חולים לילדים כשהוא שרוף וילדים מתים מתגוללים ליד בית החולים הזה. כאשר רואים את הדבר הזה בעולם כולו וגם באמריקה, זה אינו מעורר סימפטיות מרובות למדינת ישראל. אומרים: נכון, היו קורבנות גם מצד ישראל, אבל זו צריכה להיות התגובה על דבר כזה? אני יודע לקרוא מה אנו הולכים, אבל גם אני שואל: האם זו צריכה להיות התגובה שלנו? להפציץ בית חולים של ילדים, להרוג עשרות אנשים, ובלי החלטה שלנו? איפה אנו נמצאים? מי אחראי לזה? איך הרברים יכולים להתנהל בצורה כזו?

או למשל הפעולה בא-סאלט. נתקבלה החלטה מסויימת, אם כי רבים מהחברים לא היו בעד הפצצה מן האויר. שמענו שהיתה צריכה להיות הפצצה אחת בגיחה אחת, אבל אחרי כן, כאשר הצד הירדני חשב שנגמרה ההפצצה והם הלכו להציל את האנשים, באה גיחה שנייה ושלישית, ורבים מאלה שנהרגו ונפצעו, בתוכם גם שתי נשים וילדים, נהרגו בגיחה השנייה והשלישית.

אולי ישנם כאלה החושבים שאנחנו לא צריכים לדעת דברים אלה. אבל נודע לי ממקור מוסמך שהיו חילוקי דעות בין הנוגעים בדבר, אם צריך ללכת עוד הפעם להפציץ ואם לא. דומני שבאותה ועדה שחיתה צריכה להחליט הוחלט על הפצצה אחת, ולפתע פתאום באה ההודעה על הפצצה שניה. אז בעניינים כאלה מתפרסם משהו גם בעולם. אמנם היו שם חבלנים, אבל הפציצו פעם שניה, ואז נפלו גם נשים וילדים. צריך להסביר להם מדוע חיכינו שלושת רבעי שעה או שעה עד שהפצצנו אותם עוד הפעם.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

ברור שמה שאמר האמריקני לשגרירנו, זו לא רק דעתו, זו דעת רבים בעולם שאנו עוברים את גבול המותר. כמובן שאנחנו צריכים להתגונן. מה טעם שנבוא עכשיו ונודיע שהחלטה הזאת היא יותר גרועה מההחלטה הקודמת? אנחנו זוכרים גם מה שהיה בכאראמה. אמריקה זו עומדת כל הזמן מאחורינו ונלחמת שם בעדנו, ואין מישהו אחר שיילחם אתנו נגד שונאינו. אינני זוכר שכאשר היא פונה אלינו בעניין רציני וחשוב היא מקבלת חשבה מספקת מצדנו. חמיד אנו דוחים זאת או עושים את ההיפך. חמיד אומרים: יתרגלו לזה - והעולם אינו מתרגל. לעולם יש ארך אפיים יותר מאשר לנו, ויש לו סבלנות יותר מאשר לנו, אבל גם הוא מגיע לגבול מסויים.

דו"ש י. גלילי:

לאיזו דרישה אמריקנית אתה מתכוון?

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני מתכוון לאותו לילה שבו באו וביקשו לא להתקיף את כאראמה והבטיחו כמה דברים. אנו זוכרים מה שהיה אז. לו היה לנו קצת שיקול דעת וקצת סבלנות יכולנו לרחות זאת לעוד 24 שעות, כפי שהם דרשו מאתנו. אבל אנו לא יכולים להסכים לשום דבר, החלטנו, העולם רוצה או אינו רוצה, אנו בעלי הבית. אם איננו מתחשבים באחרים, אחרים אינם מתחשבים בנו, משום כך נתקבלה עכשיו החלטה זו שפוגעת בנו מאוד.

כל המדינות כמועצת הבטחון הצביעו בעד החלטה זו. גם אמריקה לא נמנעה, אלא הצביעה בעד, וזה אומר משהו. מה שהנציג האמריקני אומר אחר כך ביחס לטרור הערבי, יש בזה משהו, אבל זה איננו בתוך ההחלטה. ההחלטה נתקבלה בלי לציין את העובדה שהערבים פוגעים בנו, אלא רק שאנו פגענו בהם.

משום כך אני אומר, אי אפשר שאנו נראה את עצמנו תמיד הצודקים, ותמיד עושים מה שמותר לעשות. אל נראה את עצמנו כצדיקים יותר מדי גדולים. לעתים אנו פוגעים בעצמנו יותר ממה שאנו פוגעים בערכים.

משום כך אני מציע לראש הממשלה שנשב פעם ונדון באופן רציני על העניינים. אי אפשר במצב כזה להמשיך יותר.

אני יודע שלא פעם היה אצלנו דיון על שימוש באירונים. זה איזה דבר שהפחיד את כולם, ונקבע מתי מותר ומתי אסור. [REDACTED]

[REDACTED] אי אפשר תמיד לעשות דברים שמקרים אותנו למלחמה ולא לשלום. על כן אני מבקש את ראש הממשלה שנקיים דיון רציני, ואולי נקדיש לזה ישיבה אחת. אי אפשר לצאת ידי חובה באותה צורה שאנו רגילים לה, שאנו מודיעים כי תמיד מתקבלות החלטות כאלו נגדנו, אנחנו הולכים בדרך כזאת שכל העולם יהיה נגדנו, ועל כן הדברים מחייבים אותנו קצת להרהור ולחשבון הנפש, ולא להמשיך ללכת בדרך שבה אנו הולכים, מבלי לחשוב לקראת מה אנו הולכים בעתיד.

שר הדתות ז. ורהפטינג:

לגבי ההודעה שראש הממשלה עומד להודיע אחרי ישיבת הממשלה, אני מבקש את ראש הממשלה להרהר בדבר, כי בהודעה זו צריך להיות הדגש בעיקר על כך שמועצת הבטחון לא נתנה תשומת לב לטרור הנמשך נגדנו, שהוא בעצם הפרת הפסקת האש. כל היתר אלו רק תוצאות.

לעומת זה, נדמה לי שאולי לא כראי להכניס להודעה זו שמועצת הבטחון גילתה אוזלת יד, ומעין פניה לאזרחי ישראל שלא יצפו ממועצת הבטחון שתעשה משהו למען השלום. אין צורך בזה. זו התקפה ישירה על מועצת הבטחון. כאשר זה נאמר בעתונות זה לגיטימי ורצוי, אבל כאשר זה נאמר על-ידי ראש הממשלה

לאחר ישיבת הממשלה, זה יתקבל כתגובה נזעמת על ההחלטה הבלתי צודקת, אבל יחד עם זה ניתוק קשרים עם מועצת הבטחון או הגורמים הקשורים בזה; היות והחלטה זו נתקבלה פה אחד, תהיה בזה משום התקפה גם על אלה שהצביעו בעד החלטה זו. אינני חושב שאנחנו צריכים "לזרוק את הכפפה" לעולם כולו, ולדעתי צריך לחזק את הפיסקה שמועצת הבטחון לא שמה לב לפעולות הטרור.

נדמה לי שהשוני בהחלטה זו של מועצת הבטחון לעומת ההחלטה הקודמת, שנאמר בה כי להבא ירשמו כל מה שיהיה, כלומר שזו כאילו הכנה להטלת סנקציות. החידוש הוא בזה שיש כאילו התחלת איום, שלהבא ידונו גם באפשרות כזאת. בכל אופן, נדמה לי שלא כדאי להרגיז, ועל כן הייתי מציע להחליש את שתי הפיסקאות הראשונות.

אינני רוצה להיכנס עכשיו לבעיות שהעלה שר הפנים. הוא הזכיר כאן את פעולות התגובה. אני הייתי בעד פעולת התגובה בא-סאלט, ולא הייתי בעד הפעולה בכאראמה. הפעולה בא-סאלט הוכיחה את עצמה, כי זה למעלה משבוע שיש יותר שקט.

שנית, קשה לקבוע גבולות. יכולים להחליט על פעולה או לא להחליט, אבל אם מחליטים על פעולה, צריך לדאוג שחיה אפקטיבית, כי אם לא אז יש גם גינוי ועם פעולה לא אפקטיבית.

נדמה לי שבעיית האמנה נגד הפצת נשק גרעיני מקבלת ממדים רציניים מאוד. אני חשבתי שביקורו של ג'ורג' בול כאן היה לשם דיון בבעיה זו. כאשר אני קורא בעתונות שהסטייט דפרטמנט קושר את עניין החתימה על האמנה נגד הפצת נשק גרעיני עם עניינים אחרים, נדמה לי שכאן מתחיל לחץ. בזמנו ביקשתי שיהיה אצלנו דיון בבעיה זו בכל היקפה או בממשלה או בוועדת השרים לענייני בטחון. אולי כדאי לתת להם להבין שכל עוד אנחנו במצב שאין שלום ואין משא ומתן על שלום, אין בטחון ואין ערובה של המעצמות לבטחוננו, ואין זה לדעתנו הוגן ללחוץ עלינו לחתום על אמנה זו. בבוא הזמן נחליט בעצמנו.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני מקווה שברור לכל חברי הממשלה שכל מה שנמסר עד עכשיו היה במסגרת ועדת השרים לענייני בטחון.

שר המשטרה א. ששון :

בגלל נוסח החלטת מועצת הבטחון והאיום שנשמע ממנה, בגלל ההתעלמות ממצב הטרור, אני מציע שההודעה תהיה בשם הממשלה כולה, ולא בשם ראש הממשלה בלבד. יש לומר שהממשלה רנה בהחלטת מועצת הבטחון וכו', ומודיעה כך וכך.

הצעה שניה, אם לא עשינו זאת עד עכשיו, אני חושב שאולי כדאי היה לעשות זאת עכשיו. לא להסתפק במה שאמר נציגנו באו"ם לאחר קבלת ההחלטה ולא להסתפק גם בהודעת הממשלה, אלא שגם ראש הממשלה ישלח איגרות לכל המדינות החברות באו"ם אשר יש לנו יחסים אתן, ובה ינתח את המצב כפי שצריך. עובדה היא שלפני הפעולה הפצנו איגרת בין חברי מועצת הבטחון, ושם היה פירוט של 90 תקריות, 90 מקרים בהם פגעו בנו, והם לא התחשבו בזה. משום כך אני חושב שהיה רצוי שראש הממשלה ישלח איגרת כזאת למדינות האו"ם שיש לנו יחסים אתן.

שר התחבורה מ. כרמל :

בעניין המטוס אני רוצה למסור שבשיחות שהיו לאנשי אל על עם נציגי איגוד הטייסים שחזרו מאלג'יריה, הם מסרו להם שיש הסכמה עקרונית בין ממשלת אלג'יריה ובינם לגבי שחרור הצוות והנוסעים. זאת אני אומר בעקבות הדברים של השר בגין, שמא יש הפרדה בין הצוות לבין המטוס והנוסעים. הם אומרים שיש הסכם לכך מבלי שנקבע מועד, ואין הם מוכנים - עד עכשיו לא היו מוכנים - למסור יותר פרטים על ההסכם. יתכן שבפגישות מאוחרות יותר אפשר יהיה

לדעת יותר, אבל מדברים על הסכמה עקרונית לשחרור כל אנשי המטוס.

רצוי שנדע שהחלטת איגוד הטייסים שלא לבצע את החרם מושפעת משני דברים: א) מההבטחה שהם קיבלו מהאלג'יראים; ב) מהקשיים הגדולים שנתגלו בקרב האיגודים הארציים. בהתחלה החברה השוייצרית החליטה להצטרף לחרם, אבל אחר כך נאמר להם על-ידי הממשלה השוייצרית שזה נוגד איזה חוק, הקובע שאין לקיים שכיתה בשירותים חיוניים. אז הם ערכו משאל בין הטייסים והחליטו להסתלק מזה. זה היה הנימוק בשוייצריה. גם באיטליה קיבלו בהתחלה החלטה להצטרף לחרם, אבל אחר כך נתגלו כל מיני קשיים והיה חשש שהם עלולים לסגת.

גם בצרפת התחילו לחצים, אולם זה לא הגיע לכך שהטייסים יסגרו. התחילו לחצים מצד הממשלה, ואין להוציא מכלל חשבון שגם הצעד הזה שימש נימוק שלא ללכת לחרם.

אבל בסיכומו של דבר, המהלך שהיה עם הטייסים עד עכשיו היה חיובי, הואיל ואלג'יריה התחייבה על שחרור הצוות והנוסעים גם בפניהם. נוסף ללחצים מכל מיני גורמים בינלאומיים יש כאילו הסכם אתם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בעתונות וברדיו לא שמענו שהם מדברים גם על הנוסעים.

סגן ראש הממשלה זושק לקליטת העליה י. אלון:

אחמול בלילה היתה ידיעה שמדובר גם על הנוסעים.

שר הפיתוח ושר התעשייה, קול:

בשירות אחד נאמר שזה חל גם על הנוסעים.

שר התחבורה, כרמל:

לא שמעתי אתמול את הרדיו.

שר המשפטים, י.ש. שפירא:

פעם אחת הוכירו אתמול גם את הנוסעים. לא דיברו על האוירון, אבל דיברו על הצוות ועל הנוסעים.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה, י. אלוז:

אתמול ברדיו היו שלוש גירסאות.

שר התחבורה, כרמל:

אני לא מוסר על מה שמעתי ברדיו, אלא מה שמעתי כפי נציג אל על שנפגש עם נציגי איגוד הטייסים הבינלאומי, שהם דיברו על הסטוס ועל שחרור הצוות והנוסעים.

אני רוצה להעיר כאן לשר הפנים, בהמשך לדבריו, בעתונות הסובייטית מציגים את ה"אל פתח" כלוחמים לשחרור, ואותנו מציגים ככובשים ורוצחים את לוחמי השחרור. ברדיו הצרפתי מוצגים אנשי "אל פתח" כאנשי "רויסטנס", וכאילו אנחנו לוחמים נגד אנשי השחרור והמרד, אנחנו מוכרחים להיאבק נגד מי שרוצה לערער את בטחוננו ונגד מי שרוצה לפגוע בנו. אין לנו ברירה, אלא לשכנע את העולם במידת יכולתנו שזכותנו להבטיח את בטחוננו וקיומנו כפי שעשינו עד עכשיו,

ולא נוכל בשום פנים ואופן לקבל את ההנחה הרווחת אי-פה אי-שם בעולם, שיש דברים שהם מותרים, כאשר זה מתבטא בפעולות טרור שבהן באים להניח מוקשים, לרצוח אותנו ולפוצץ אותנו, ואסור לנו באותה מידה לגנון על המדינה ועל בטחון תושביה.

אני סבור שאלמלא נקטנו עד עכשיו בשורת הפעולות שנקטנו מעבר לגבול - ואני מציין בפירוש: מעבר לגבול - הרי החיים בארץ היו הופכים לגהינום. דיברו כאן בגנות פעולת כאראמה. אל נשכח שבשלב מסוים היה מצב ש"אל פתח" לא יכול היה למצוא אחיזה בארץ כדי לקיים את פעולות הטרור מהבסיסים בפנים, ואז הם הציבו שורת בסיסים לאורך גבול ירדן במרחק של 3-4 קילומטר, מתוך מגמה שאפשר יהיה משם לחדור לישראל, במשך הלילה לבצע מה שהם רוצים לבצע ולחזור לבסיסם. הפעולה שלנו בכאראמה ובמקומות אחרים ניקחה את השטח הזה והדפה את הטרוריסטים מעבר למרחק שממנו אפשר בקלות לחדור ולעבור, ואז הם הקימו בסיסים במרחק יותר גדול, של 10-15 קילומטר, ואנחנו נאלצנו - אני חושב שזה כורח חיוני ביותר בשביל להגן על המדינה בפני התפתחות הטרוריסט והתרחבותו - להכות אותם בבסיסיהם בכל מקום שאנחנו יכולים למצוא אותם, אם אנחנו עכשיו, חמישה עשר חודש אחרי מלחמת ששת הימים, יושבים פחות או יותר לבטח, ויש חדירות בודדות, זה ללא ספק בגלל זה שנקטנו בפעולות היוזמות האלו מעבר לגבול. אין אנחנו יכולים להינזר מפעולות כאלו ולהתיר לצד השני מה שאנחנו נאסור על עצמנו.

אנחנו צריכים להסביר דבר זה לעולם, ועלינו להשמיע זאת באזני המדינות הידידותיות והניטרליות, שאנחנו חייבים לגנון על המדינה ותושביה ולהילחם נגד הטרור באמצעים היעילים שמצויים בידנו.

אני רואה בחומרה את החלטת מועצת הבטחון, ואני סבור שאנו חייבים לפתח פעולת הסברה מדינית בצורה מקיפה ביותר ובקומה זקופה, וננסה לשכנע את העולם ולהוכיח שנעשה פה עוול על-ידי זה שמגנים את המתגונן ומחזקים את ידי התוקף, ואנחנו צריכים לנסות כמיטב יכולתנו להסביר את עמדתנו. על כל פנים, אפילו לא נזכה באהדת העולם לגבי הצעדים שלנו, לא נוכל להסתלק מהם, כי הם דרושים לעצם קיומנו.

שר הפיתוח ושר התיירות ט. קול:

ההחלטה של מועצת הבטחון היא די קשה ואין לזלזל במספר כזה של החלטות כאלו, כאשר ביום מסויים עלולים להניב פירות לא טובים. אבל אין לנו ברירה, אנחנו חייבים לנוון על המדינה. לכן אני חושב שאם פעולת הטרור תימשך, והיא מקבלת עכשיו עידוד מגורמים שונים, הרוסים, הצרפתים וגם מדינות אחרות מאמנות את אנשי "אל פתח" בארצות ערב, אין לנו ברירה, ובמידה שתהיינה שוב פעולות טרור נצטרך לעשות פעולות מצדנו, גם אם זה עלול להביא שוב פעם לדיון במועצת הבטחון ולקבלת החלטה נגדנו.

הייתי רוצה לשאול את ראש הממשלה: האם לא היה כדאי שפעם אחת אנחנו מצדנו, לאחר שמצטברים מספר מקרים של פעולות טרור, וזה בדרך כלל קורה לפני שאנו הולכים לעשות פעולת תגמול, אם לא תהיה ברירה ונצטרך לעשות הלאה פעולות לתגמול, שנדרוש לפני כן כינוס מועצת הבטחון, ונעמיד בה לדיון את עניין הפסקת האש עם ירדן? למעשה זו השאלה. ישנה החלטה על הפסקת אש ומועצת הבטחון חייבת להיות גורם בעניין הזה, במידה וירדן אינה שומרת על הפסקת האש. אם הדיון מתקיים לא אחרי פעולות הטרור של הערבים אלא אחרי פעולת התגמול שלנו, בסופו של דבר אנחנו מופיעים כנאשמים.

בפעם הקודמת הגשנו איגרת למועצת הבטחון ובה פירוט של 100 מקרים. הייתי מציע שלא נחכה עד שיהיו 100 מקרים, ועוד לפני שיש פעולת תגמול שלנו נבוא למועצת הבטחון ונדרוש דיון, כי לא יתכן שיהיה מצב כזה שיש החלטה על הפסקת אש, אבל למעשה היא לא קיימת. ובצורה כזאת לגולל בפני מוסדות האו"ם והמדינות השונות את הבעיה של הפרת הפסקת האש בכל חומרתה ובכל רצינותה. בעניין זה צריכה לבוא אופנסיבה מצדנו כדי להסביר שלמעשה הפסקת האש עם ירדן אינה קיימת. את זה אפשר לעשות אולי גם על-ידי איגרות ראש הממשלה למדינות השונות, גם על-ידי פניות של השגרירים שלנו, וגם על-ידי התעוררות דעת הקהל. הייתי מציע לצאת באופנסיבה כזאת גם במועצת הבטחון עצמה, לא בזמן שאנחנו יושבים

כנאשמים על כך שהיתה פעולת תגמול, אלא אפילו לפני שעושים פעולה ובלי קשר. פעולות ממילא נצטרך לעשות אם תימשכנה פעולות הטרור. הייתי רוצה שפעם יהיה דיון במועצת הבטחון, כאשר אנחנו באים ותובעים אותו ואנחנו מציגים את הבעיה בכל חומרתה. אין ספק שהמצב עלול להחמיר, ולכן נראה לי שכדאי לעשות זאת פעם. עד עכשיו לא עשינו זאת.

המנכ"ל ג. רפאל:

עשינו זאת בנובמבר 1966, והדיון במועצת הבטחון

נזכר בכך שהיה רטר סובייטי.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני מדבר על כיבוש דעת הקהל, למען להסביר שמצב זה לא יכול להימשך. מצד אחד באים ומניחים מוקשים, רוצחים ופוגעים בנו, ומצד שני דורשים מאתנו לא לעשות פעולות תגמול.

אם איננו רוצים לשלם ביוקר בחיי בחורים שלנו, אנו צריכים כל פעם לחפש פעולות תגמול שאינן דורשות קורבנות רבים. פעולת כאראמה עלתה לנו בקורבנות רבים, אם כי מצד שני אולי מנעה קורבנות רבים מבחינת החשבון הרחב. יכולנו להיות מוצפים בגל גדול של פעולות חבלה של "אל פתח", ופעולתנו בכאראמה מנעה זאת. אבל אנחנו עומדים בפני ברירה חמורה: או שאנחנו נשלם מחיר יקר בחיי אדם, או שהם ישלמו מחיר יקר. בפעולת א-סאלט הם שילמו מחיר גבוה ולנו לא היו אבידות בנפש, ואז אנחנו נראים כפי שאנחנו נראים, או כפי שגורמים שונים בעולם רוצים להציג אותנו. זה מצב טראגי, אבל אין לנו מנוס אלא לגולל את כל פרשת הטרור הזה ולהוריד מהם את הגלוריה של הרויסטנס. אנחנו מוכנים למשא ומתן על שלום, והם אומרים: לא שלום, לא משא ומתן וממשיכים בפעולות הטרור. מדינות ערב מקיימות בסיסים של המחבלים, מאמנות את הטרוריסטים האלה, וכאשר אנחנו באים לפגוע בטרוריסטים האלה, הם אומרים שאלו פעולות שלא ייעשו.

אין כל סיבה שאנחנו נהיה במצב של דפנסיבה. אני חושב שזה מחייב אותנו למאמצים גדולים. אני מציע שנשקול את הטקטיקה שלנו, ונצא באופנסיבה גדולה, כי אם אנחנו נצטרך ללכת בדרכים אחרות, המחיר שנשלם מבחינת קורבנות אדם יהיה יותר גבוה. ממילא אנו משלמים את המחיר הזה, כי כמעט שאין יום שאין בו הרוגים אם על-ידי מיקוש, או בדרך אחרת. אני מציע לראש הממשלה לשקול אפשרות של זימון מועצת הבטחון לדיון על-פי יוזמה שלנו.

בקשר לתביעת האמריקנים לפיצויים על הפגיעות באניה "ליברטי" - נדמה לי שזה היה בעתון, או שמעתי פעם שהיה דיווח כי האמריקנים הורו בזה שהיתה טעות חמורה בתקשורת ביניהם, וזו היתה הסיבה למה שקרה לליברטי. ואז טען סנטור אחד או איש הקונגרס שאם כך המצב, לאור הדיווח שקיבלו, צריך להחזיר לישראל אפילו את מה שהיא שילמה. אחרי מה שקרה עכשיו, שאנשי הסטייט דפרטמנט מנסים לארגן דעת קהל נגדנו בקשר עם הליברטי, מדוע לא נדאג שמישהו בארצות הברית יגולל את כל האמת סביב פרשה זו? נדמה לי שהדבר הזה היה בתזכורת שהגשנו, אם אינני טועה. הגיע לדעתי הזמן לפרסם בדיוק מה שקרה, שזה היה בגלל טעות חמורה כדוגמת אותן הטעויות החמורות שקורות בוייטנאם יום-יום. אנחנו שילמנו פיצויים, אין סיבה שיצינו אותנו כפי שמנסים להציג אותנו עכשיו על-ידי הסטייט דפרטמנט.

בקשר עם ארגון הטייסים הבינלאומי - למרות שהשחרור עדיין אינו מתבצע, בכל זאת נדמה לי שמה שהם עשו, יש בזה משום הישג. הם אולי אינם רוצים לומר לנו את כל הפרטים, והייתי מציע שזה ייבדק. אני רואה בזה הישג, כי יש לי רושם שממשלת אלג'יריה אמרה להם: אנחנו מוכנים לשחרר את המטוס על נוסעיו וצוותו, אבל לא תחת איום של שכיתה. תבטלו את האיום בשכיתה ואז אנחנו נשחרר.

מבחינה זו יש גם שאלה של היוקרה שלהם. יש לי רושם שמכל מה שהסבירו הם עומדים להשיג דבר זה, ולכן לא יכולה להיות יוזמה כזאת מצדנו.

כפי ששמעתי מאנשי אל על, בעיית האוירון אינה צריכה להדאיג אותנו, אלא רק בעיית הצוות והנוסעים. נהיה סבלניים עוד כמה ימים, אולי יש הבטחה מצדם לשחרר את הצוות ואת הנוסעים. יכול להיות שמוליכים את הטייסים שולל, אינני יודע, אבל יכול להיות שהם גם השינו הבטחה לשחרור.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני חושש שאנחנו יותר מדי מהר מתרגלים לדעה שעניין המטוס לא צריך להדאיג אותנו, מפני שנקבל את הכסף מחברת הביטוח. יש לזכור שזה לא רק עניין הכסף (השך 1. ורהפטיג: אני גם לא כל כך בטוח שנקבל מהביטוח). - אני לפעמים גם כן מחפש דרך להסדר, אבל להגיד שלנו המטוס לא כל כך חשוב, אלא בעיקר האנשים, ואחר כך להתנחם בזה שהם מודיעים כי הם אורחי הממשלה האלג'ירית - לא מתקבל על דעתי.

שר הבטחון מ. דיין:

זו גם כן דרך להזמין אורחים, קודם מרביצים עם אקדח על הראש ואחר כך אומרים שהם אורחים שלהם.

שר הסעד י. כורז:

אנחנו לנבי שני טייסי המיגים לא אמרנו זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אנחנו לא חטפנו אותם.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אני מסכים שמדינת ישראל קיימת על שני גורמים: על הצבא ועל ארצות הברית. הייתי יכול לפתח את הרעיון השני, אבל לא אעשה זאת עכשיו. אם אני לוקח את כל המחרוזת הזאת של החלטות מועצת הבטחון, והצטרפותה של ארצות הברית להחלטה האחרונה, שהיא החלטה חמורה מאוד, ולדעתי זו החלטה ערב החלטה על סנקציות, אני קושר מחרוזת זו גם להודעות הסטייט דפרטמנט וכל כתבי הקיטרוג שלהם - וכל זה בזמן מערכת בחירות בארצות הברית - והתערבות הסטייט דפרטמנט אצל מנהיגי המפלגה הדמוקרטית, שלא להכניס במצע שלהם את עניין הפנטומים לישראל. אני מוצא שאני חייב להגיד כאן מה אני חש. אני יודע שזה בניגוד לתפישות, אבל אם עניין הפנטומים כל כך חשוב בשבילנו - ומיראז'ים אין לנו, האם יש מדיניות של הממשלה לקבלת הפנטומים, או אין? מה שמרחש עכשיו מועיל לקבלת הפנטומים, או להיפך? אני חושב שזה להיפך (היור רה"מ ל. אשכול: עוד לא יודעים). - לפני כמה חודשים אפשר היה להגיד שלא יודעים, עכשיו לדעתי יש בזה חומרה. הלוואי ואתבדה.

בעניין הליברטי, לא הייתי בזמן הדיונים בשאלה זו, אבל אני שואל מה ההגיון ומה הטעם שבעד אנשים משלמים ובעד נזקים לא משלמים? אם איננו אשמים, לא היינו צריכים לשלם גם בעד אנשים, ואם אנו אשמים - צריך לשלם גם בעד הנזקים. בארצות הברית הסכום הזה שאנחנו צריכים לשלם אלו פרוטות לעומת המחזור הגדול של הכספים שם. יתכן שהם מנצלים את זה כסיבה לתואנה. על כן אני שואל מדוע אנחנו בעד אנשים משלמים ובעד הנזק לא משלמים?

נכון שמבחינת דעת הקהל, אינני יודע אם זה בתוך כל העמים, משקלנו או ערכנו או האימאג' שלנו מתעוות קשה. התפרצות כזאת כמו שהיתה עכשיו בבטאון של הצבא האדום עוד לא היתה. במידה שאני עוקב אחרי ענייני רוסיה, התפרצות כזאת עוד לא היתה, עם כל מה שנובע מזה ומה שאינו נובע מזה.

שמעתי איך מציגים אותנו בצרפת. כל הסברה מילולית שתהיה היא כאין וכאפס לעומת מה שהטלוויזיה מראה על בתים הרוסים, אנשים הרוגים וכו', וזאת מראים כל כמה חודשים.

אני חושב שאנחנו צריכים להיעצר רגע ולחשב את כל העניין, לא ממקרה למקרה כמו א-סאלט, כאראמה או אירבד, אלא באופן כללי לקבוע איזושהי מדיניות. מה המדיניות שלנו לקראת הבחירות ואיך אנחנו מתקדמים; מה המדיניות לגבי הפנטומים; מה המדיניות לגבי דעת הקהל. אני אומר בפירוש, מחוץ לצבא יש שאלה איך אנחנו מופיעים בפני דעת הקהל בעולם. אם נאבד דבר זה ואם זה יתגלגל לעצרת האו"ם - כמובן יש גם תפישות כאלה - אז לא נהיה באו"ם. השוייצרים הם מחוץ לאו"ם. וגם אנחנו נהיה מחוץ לאו"ם. זה טיעון של ייאוש; זו לא מדיניות; זה לא מצע. אנחנו צריכים לרונן מה התביעות שלנו כלפי אותו המוסד, ואני חושב שגם הממשלה עצמה צריכה לדעת מה המדיניות שלנו אפילו לגבי השנה הקרובה. עניין מצטרף לעניין, וזה מצטרף דע.

מאידך אינני יכול להתעלם מעניין פעולת הטרור ועניין החנוכות, אבל יש ויש. מישור אחד כאן שזה באותה מידה. לדעתי זה לא באותה מידה. פה הכמות הופכת לאיכות, וכאשר אומרים כמות לאו דווקא קטנה, זה הופך לאיכות גבוהה.

לגבי הודעת ראש הממשלה - אני מציע להוציא את המושג אולת יד, לא היתה אולת יד, אלא היתה יד נגדנו. השיגרה הזאת שאנחנו אומרים כי יש אולת יד במועצת הבטחון, אינני יודע מה זה מוסיף. לא היתה אולת יד, היה אגרוף נגדנו. על האגרוף הזה צריך להגיב. יתכן שצריך להגיב בצורה יותר

משכנעת, בצורת דוקומנט של 500 או 1,000 מלים, שאפשר להמציא לכל החברים באו"ם.

אני חושב שהפעם החלטת מועצת הבטחון הגדישה את הסאה מבחינתנו. אי אפשר להגיד: קרו כבר דברים כאלה בעולם. לא. יש בזה תומרות רבות. אני מציע שראש הממשלה יראה את המסמך הזה של תגובה כמסמך לא שיגרתי.

שר השיכון מ. בנטוב:

אני רוצה להעיר בקשר לדברי שר הפנים - אני חושב שיהיה תכליתי עכשיו למתוח ביקורת על מה שהיה. מה שהיה - היה, אבל יהיה אולי לא טוב אם לא ננסה באופן שיטתי ללמוד לקח ממה שהיה. אני יודע שאחד ממקורות הכוח של הצבא הוא בזה שהוא יודע לנתח וללמוד לקח מכל פעולה ומכל מערכה. אנחנו עד עכשיו פועלים, יש לנו בכל זאת שנה ורבע, ויש מצד אחד מערכה נגד טרוריום ומצד שני מערכה על דעת הקהל בעולם ועל חמיכה מדינית. דברים אלה אינם מנותקים אחד מהשני.

דומני שראש הממשלה צריך היה למנות צוות מיוחד שיבדוק באופן עובדתי את ההישגים והכשלונות, גם של האסטרטגיה האחת של מלחמה בטרוריום, וגם האסטרטגיה השניה, על דעת הקהל בעולם.

אני תמיד מקנא באנשים, שכל כך בטוחים כי מה שהם מציעים זה הכי טוב והכי פשוט. אפשר תמיד להגיד שלולא היינו עושים זאת, היה יותר גרוע. יכול להיות, אבל תגובות כאלה סובייקטיביות והחלטות על-פי דחפים של רגע, של מצב, של לחצים שונים, לא תמיד מובילים למטרה.

ד"ר י. גלילי:

גם לא תגובות של רגע שלאחר החלטת מועצת הבטחון.
אני כרגע מציע ללמוד לקחים. אם יש בפרינציפ התנגדות ללימוד לקחים, יכול להיות שתוכל לבסס זאת. היו לנו פעולות כמו הפעולה בכאראמה, באירכיד, בא-סאלט, וצריך היה לנתח מבחינה עובדתית, לא רק הערכה, האם ירד הטרור ומה נשתנה.

אותו הדבר היה לפני החלטת מועצת הבטחון אחת ולפני החלטה שניה, היו לנו שינויים ביחס של המדינות השונות והיו לנו שיחות. אמריקה היא אחד מעמודי התווך במצבנו הלא כל כך טוב. היו שיחות ותגובות, יש הצטברות של תגובות, לדעתי צריך היה לנתח דברים אלה. יכול להיות שגם אנחנו התקשרנו לשיגרה גם לדבר אחד וגם לדבר שני, אנחנו ממשיכים לפעול בצורה זו, וכינתיים התוצאות מי ישרון.

זו הצעתי, שראש הממשלה ימנה איוה צוות שיעשה את הניתוח ולימוד הלקחים גם בשטח זה, וגם מבחינת הקשר ההדדי בין שני הדברים האלה. אני חושב שאנחנו הולכים לתקופות די חמורות, ואנחנו צריכים ללכת מתוך ראייה ברורה של אסטרטגיה כל-עולמית וכל האלמנטים באסטרטגיה הזאת.

דוד י. ספיר :

בעניין המטוס - יש לי רושם שארגון הטייסים יעמוד בעיקר על שחרור הצוות. זה שהיתה ידיעה כזאת או אחרת כאילו ישחררו גם את הנוסעים, זה עוד לא מחייב. אם אלג'יריה תשחרר את הצוות, מסופקני אם ארגון הטייסים יעשה איזושהי פעולה לגבי שחרור הנוסעים.

שר התחבורה מ. כרמל :

הם פעלו כל הזמן לגבי שחרור כל האנשים.

לא ברור לי אם נקבל את האנשים ותהיה תזוזה כל זמן שאלג'יריה מחזיקה אותם ואומרת שעושים חקירה.

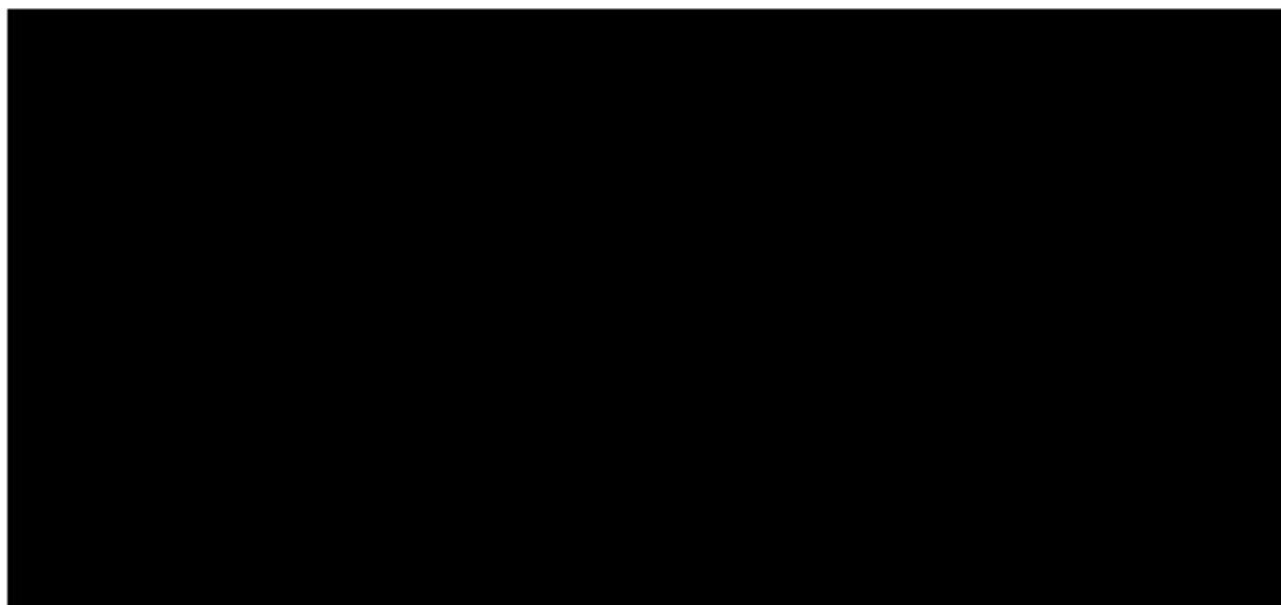
לגבי המטוס, נדמה לי שאנחנו המבטחים של האוירון בחברה שלנו, שבחלקו הוא ביטוח משני בחוץ לארץ על-ידי חברת "יובל" (השר פ. ספיר: חברת "יובל" זה רק 10%). - במידה והאלג'יראים יחזיקו במטוס, אינני בטוח אם נוכל לקבל את דמי הביטוח, אבל זה לא חשוב.

בנוגע לדעת הקהל העולמית - אנחנו מתפלאים על כך שדמותנו הולכת ומתעוותת. הייתי מתפלא אם זה היה להיפך. לפני מלחמת ששת הימים הייתה מדינת ישראל ה-UNDERDOG, ואחריה הייתה ילדת הפלא. כמה זמן אפשר להיות UNDERDOG או ילד פלא? אני רואה את העניין בקשר עם מעשי החבלה. אני רואה זאת בצורה קצת שונה, אם כי אני מצטרף להצעות שיש לבדוק זאת ולבחון. אין זו הפעם הראשונה שאנחנו עומדים בפני מצב כזה. זה היה גם לפני קום המדינה. אם לצרף חנוכות כמו באראמה וא-סאלט, הרי יכולים לקחת שנים עשר מקרים אחרים בהם לא הייתה לנו ברירה, אלא לצבור ואחר כך להגיב. לא טוב או כן טוב, זו בעיה שאנחנו צריכים לעמוד עליה. אם נניח לרגע אחד שהנדר תצליח למנוע את החדירות, והן תהיינה פחותות יותר - ועכשיו התחילה פעילות ברצועת עזה - הם עלולים לנקוט דרך שניה ולחזק את פעולות הטרור בשטח ישראל, אין לנו ברירה. לא נוכל לפוצץ את עמאן על כך ששמו פצצה בבית קולנוע בירושלים. אבל אנחנו צריכים לראות את כל המערכה שלנו לאו דווקא לפי השיגרה. נדמה לי שאנחנו צריכים להתרגל למחשבה שבמקום מלחמה לאורך הגבולות, תהיה מלחמה בשטח הפנימי. אנחנו למלחמה הנדולה מתכוננים במשך הרבה זמן. יושבים טובי המוחות ומתכננים הכל עד לרגע המדויק של פעולה זו או אחרת, והיה, אם יהיה כך או לא יהיה כך, אם ייכנסו אלה ואם לא ייכנסו, אנחנו מתכננים מראש את כל התנועות של הצבא שלנו. אם צריכים לראות את המלחמה הזאת כמלחמה לתקופה מסוימת, חודשים, חצי שנה או שנה, צריך להיערך בצורה אחרת. אנחנו מגיבים היום באופן ספוראדי בכל מקרה ומקרה, ובודקים מה יהיה אם לא נגיב

בצורה כזאת.

באשר לחוב המוסרי של אמריקה - אדוני שר הפנים, מה שהאמריקנים עושים בוויטנאם ומה שהצרפתים עשו בהודו-סין, הרי מה שאנחנו עושים אלה מעשים הומאניים (חשר ח.מ. שפירא: אלה גויים.) - תתרגל לזה שאם לא תהיה גוי בארץ הזאת, לא תוכל להתקיים. קשה מאוד לומר זאת, אבל זו עובדה. אילו היינו פועלים מתוך ערכים מוסריים בלבד, לא היינו קיימים והמדינה לא הייתה קיימת. זו המציאות שלנו. מיום שעמדתי על דעתי בארץ הזאת, אני יודע שכל ימי אני עומד בפני אותה בעיה.

אדוני ראש הממשלה, הבעיה היא אם צריך לצבור או להגיב מדי פעם בפעם ובאיזה מקרים צריך להגיב. מה יכולים לעשות על מה שהיה בעזה.

אני חושב שצריך להכין מסגרת לקראת כל פעולה. אני מוכן להסתכן ולנחש שפעולת הטרור תעבור יותר לשטחים פנימה ולא לחדירות קטנות, ונגד זה ודאי שאין להגיב. מה נצטרך לעשות במקרים כאלה? לצבור או להגיב באופן מרוכז? תמיד הזדעזעו כאשר הגבנו באופן מרוכז ולא הזדעזעו במקרים בודדים.

להסביר לדעת הקהל בעולם שהונח מוקש והוא לא התפוצץ, אבל המוקש השני כן התפוצץ כאשר עלה עליו ג'יפ, אבל האנשים קפצו ולא נפגעו - זה לא מעניין את האנשים בעולם. לכן לא זו השאלה.

אני קושר זאת עם הצעתו של השר קול, אני מצטער, אינני רואה את ההגיון לבקש או לזמן את מועצת הבטחון לדיון על מקרים כאלה, כי כאשר נבוא לפרט, יגידו: מה רוצים מאתנו, זה קורה בכל מקום בעולם.

שר הפיתוח ושר התיירות ט. קול:

איפה זה קורה? במקומות שיש גבולות מסודרים זה לא קורה, זה גם לא קורה בגבולות סוריה ומצרים.

השר י. ספיר:

ישאלו מה אתה רוצה, ואז אתה חניד שאתה רוצה משא ומתן פנים אל פנים, ואתה אפילו באופן פרוצדורלי אינך רוצה לזוז. אז אתה מוזעיק את העולם כולו שיגיב, על מה? אני חושב שאם אנחנו נביא את זה למועצת הבטחון, לא נהיה במצב טוב.

אינני יודע אם צריכה להיות ועדה, יכול להיות שיש צורך בתיאום ומעקב אחרי ההתפתחות בדעת הקהל, הייתי אומר שגם אנשי הצבא וגם האנשים שמקדישים מחשבה לעניין זה של יחסי ציבור צריכים לבדוק עניין כזה כתופעת קבע, כדי שלא נצטרך בכל מקרה להתווכח עם עצמנו ואחר כך להתווכח עם אחרים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לפי שעה היתה הצעה אחת, של השר ח.מ. שפירא, שאולי בין כסה לעשור או באחד הימים האלה נמסור לעצמנו דין וחשבון. צריך אולי לקחת יום ולהקדיש מחשבה לענין זה. הספר פתוח, ונכון שמדי פעם בפעם לא נוח לנו, החיים לא נוחים, וכאשר אנחנו מטפלים במשהו נאחזים באי הנוחות הזאת ובאים בטענה מסוימת, ואז זה לא נוח בפליים, כי כל אחד היה רוצה שיהיה אחרת.

אני בטוח שהשרים ארן, ח.מ. שפירא וגם אני היינו רוצים לקבל את הפנטומים, או שהיינו רוצים שלא יהיה צורך בהם, ואחר כך כשנקבל אותם, שנוכל להשתמש בהם. שאלתי לפני שבוע אם השתמשנו שם בסקיהוקים, וכשאמרו לי שלא - שמחתי. אבל יכול להיות מצב שאין אירונים אחרים וצריך להשתמש בסקיהוק או בפנטום האמריקני כדי לעשות איזו פעולה. גם אז היינו רוצים שלא יהיה צורך בזה, והיינו רוצים שיבינו שאנחנו רק 2 מיליון יהודים והם 70 מיליון ערבים.

אני רוצה להגיד לשר הפנים, ואינני אומר זאת כקנטור, אני אומר זאת גם לעצמי, אין ספק שאין רצפט, חוץ מהרצפט - ואני מבקש לא לקבל זאת במובן הלא טוב - להרכין את הראש (השר ח.מ. שפירא: זה לא.) - אני אומר שיש בזה כאילו איזה עלבון, ואני יודע שאתה לא בעד זה. אבל אני אומר לעצמי: מה זאת אומרת לא? אני המצאתי את העניין הזה של "הפנקס פתוח והיד רושמת". זה היה עד עכשיו בממדים יותר קטנים מאשר עכשיו. אם אתם זוכרים, כשהתחלנו לבנות את חלק הגדר ליד ירושלים, לעגו לנו. לעגו גם לגדר הגדולה שאנחנו בונים, ואשר תעלה מי יודע כמה. היו שאמרו: מה זה, נגור בגטו? חיפשנו כל מיני דרכים. ברור ש"אל פתח" החעצם מאוד. אולי אנחנו עוד לא יודעים בדיוק. אולי פעם הם נבהלים ונפחדים, כי יש פעולות נגד. לא מן הנמנע שפעם "אל פתח" יגיד לחוסיין: תישאר בלונדון ואנחנו פה עם אירונים ועם טנקים נעשה מה שאנחנו רוצים, ותהיה מלחמה. יכול להיות דור חדש שנכנס לעניין. אז שוב אנחנו שואלים: מה לעשות? יחד עם זאת, אני מסכים עם מה שאתה אומר. אולי נשכ פעם חצי יום, לאו דווקא אחרי החלטה כזאת של מועצת הבטחון, אני בטוח שגם לשר ארן העניין לא ברור. אני יודע את היאבקותו שלו עם עצמו. לו האמנתי שיש מישהו שנהירה לו הדרך עד

הסוף, אולי היה הרבה יותר קל לפעול. כאשר נהרגים אנשים בזמן מיקוש אוטובוס של ילדים, אנחנו מברכים את ברכת הגומל על שלא כולם נהרגו, אבל יחד עם זאת מבינים שכולם יכלו להיהרג. אם זה קורה בתמנע או ביטבתה או במקום אחר שהוא באמצע המדבר, אפשר שם להקים ישוב ולסמוך על נסים? התפלאתי שער עכשיו הישובים בערבה לא נפגעו כל כך, כי פעולות החבלה התרכזו בסביבות בית שאן, וכאשר הורחקו משם, התחילו לבוא הנה.

עלינו קודם כל לראות את עצמנו במראה, איך אנחנו נראים. אני זוכר כאשר ביקרתי בישובי עמק בית שאן יחד עם שר הבטחון, מצאנו שם אנשים נדהמים ונפחדים. ביקרתי גם בגבול אחרי הפגזה קשה, הם התרגלו לזה, אבל אני ואבוי להרגל כזה, הכתים נשחקו כמו בין אבני הריחיים. נדע שהמצב הוא רע ומר.

אני מקבל את הצעת שר הפנים, שנשב פעם ונקדיש לזה דיון. ודאי שיש כאלה בינינו שרוצים לדבר בעניין זה, אבל יהיה זה לא טוב אם נבוא בטענות אחד אל השני. מוטב לוותר פעם על איזו פעולה, ובלבד שמה שנעשה נעשה בלב אחד. החלטנו לגבי הפעולה בא-סאלט על הפצצה אחת. אבל נניח שנגמרת הפעולה ויש הרגשה שזה לא טוב ולא הצליחו, אז תושבים שצריך להשלים את הפעולה. אני שמעתי מאיש זר חשוב, לא ישראלי, מספרים הרבה יותר קטנים של אכידות ממה שאנחנו יודעים, בשני המקרים. אם הוא יודע יותר טוב או לא - אינני יודע. יכול להיות שהמקור שהוא יודע ממנו מעוניין כאילו ברעתנו, אינני מניח שזה צריך להיות מקור כזה שרוצה בטובתנו. מותר להם להקטין את ערך הפעולה, ואולי זו אמת. אבל נניח שיוצאים באירונים ולא מצליחים. אומרים שהיה אבק כזה שאי אפשר היה לראות שום דבר. מתקבל על הדעת שאי אפשר תוך חצי שעה לראות את הכל. יחד עם זאת, במשך ארבעה עשר החודשים האלה ההתארגנות שלהם נברה מאוד, וטוב שהם מקבלים מכות. דומני שקראתי באיזה מקום שלשר הבטחון יש הרגשה שהמכות שאנחנו מנחיתים עליהם עושות את פעולתן. אבל יכול להיות שהן עושות זאת רק לשבוע, או עד שהם מתארגנים מחדש ובאים אנשים נוספים. גם זה יכול להיות. אז צריך להוכיח שאם אנחנו נהיה הרבה יותר עצורים במידה ובמשקל, שהדבר הזה יהיה יותר טוב.

חברים דיברו כאן על עניין ה"ליברטי". אולי מישור יודע את כל האמת. גם אני קראתי באיזה מקום שהאמריקנים בעצמם הודו שהאניה חתה בדרך ולא היתה צריכה להיות פה. טענו אז שהאלמנות והיתומים דורשים כסף. אמרנו אז: נשלם 3 מיליון דולר, כדי שלא תהיינה טענות לאנשים. אבל לגבי פיצויי נזקים אפשר לחכות ולהתווכח, אז הם "ברוגז". השיתה שהיתה כאן עם האמריקנים, במידה שאני השתתפתי בה, לא היתה בה לא מתיחות ולא רוגז.

כמובן שבול יכול גם להעמיד פנים, אבל אם נשב ונחשוב על זה, האם אנחנו יכולים, אני בעצמי לא יודע מה יהיה אם יתפסו אותנו בגרנדת. אנחנו יודעים שיש בחירות באמריקה, ראסק ודאי יילך ויבוא מישורו אחר, אם כי בדרך כלל הם מעבירים את הדברים בירושה.

נפגשתי בימים אלה עם שליחו של נשיא ארה"ב לעניין התפלת המים, וודס. לפני כמה חודשים הוא הבטיח לי לבדוק עוד הפעם את עניין התפלת המים. יש אפשרות שהוא יגיד: א) שיש צורך בזה; ב) הם ביקשו שזה יהיה חצי-חצי, כלומר שהם ישתתפו ב-50%, ואני אמרתי לו שמנכ"ל משרד האוצר, ד"ר ארנון, מוכיח שגם אם הם יתנו את כל 100% אנחנו נצטרך להוסיף איזה דבר.

אני עומד על הדברים האלה בראשי תיבות כדי שנדע שהמצב מאוד מסובך. נקדיש לזה יום ונדון רק בסעיף הזה של המדיניות הגבוהה, לאן אנחנו הולכים, לאן אנחנו מובלים ולאן אנחנו מוכילים.

בזמנו הייתי נגר, כי ידעתי שהסוף יהיה שאת הצדק לא נמצא שם, אבל עכשיו, אחרי שהעניין נגמר, ולא הגענו לצדק במועצת הבטחון, מדוע שלא נפנה למועצת הבטחון בעניין המטוס? אמנם אני בטוח שעד שנפנה יעברו שבועות, ישחררו את הטייסים, ואם יישארו שם חמישה נוסעים העולם לא יתחפך, ואז יכול להיות שנצטרך לעשות זאת.

בקשר להודעה, גדעון רפאל אומר שההודעה שמסר השגריר תקוע מיד לאחר ההחלטה במועצת הבטחון היתה מלאה. לא הספקתי לקרוא הודעה זו, אנחנו נתאם את הדברים וניקח בחשבון את הערות השרים. יש בכל זאת הבדל בין מה שתקוע אמר שם ומה שהממשלה מודיעה אחרי דיון. אפשר להעלות על הדעת שכאשר השר אבן יחזור הוא יגיד שמבחינת יחסי ציבור אנחנו "מצליפים על הסוסה הזאת" יותר מדי. ברור שישנם גויים שמסכימים שיהודים יכו גויים עד מידה מסוימת. לאמריקה היה עניין שאנחנו נכה את הגויים, אבל מתישהו מגיע הגבול, וזה בדיבורים לא הולך.

היתה לי מחשבה במשך שבועיים שאולי צריך להוציא ספר על תולדות הפסקת האש במשך ארבעה עשר חודשים. אם בכלל קוראים חוברת כזאת, ברור שצריך לעשות אותה בטוב טעם וביכולת. נכון שכאשר אנחנו מפציצים כל העולם רואה את הדבר הזה, אבל לא רואים שלנו לא נותנים לחיות. אצלנו בכל מקרה של פגיעה מיד מתקנים ומטפלים, ונגמר העניין.

לגבי ההודעה ניקח בחשבון את הדברים שנאמרו כאן. יכול להיות שנוסף למה שאמר תקוע צריך להגיד משהו.

אותו הדבר בעניין המטוס. אנחנו באמצע הטיפול. אני מבין את השר כרמל, מטבע הדברים שכל אחד סומך על הגוי שלו, שהוא חושב כי ארגון הטייסים מטפל בכל האנשים. בועדת החוץ והבטחון חבר הכנסת גוברין, שטיפל פעם בתיירות, הופיע כמומחה בענייני האזרחים, והוא אמר כי לדעתו אם הטייסים

יתערבו, יודעו כל אמות הסיפים.

אמרו כאן חברים שצריך להאריך אף. יותר ארך
אפיים משגילה דה-גול כבר לא נחוק. אני חשתי שברגע מסויים הוא ישים את ידו על
העניין, ויגיד: אל תבלבלו את המוח. לא ציפיתי שיהיה הטיפף.

לסיכום, אני מסכים להצעת השר ח.מ. שפירא, שנמצא
את הזמן בשביל דורכריידן זיך. כמובן שלא ניתן לשחוט יהודים.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

האין זה מן ההגיון ששר הבטחון יתייחס לדברים

שנאמרו פה?

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם ירצה להתייחס, ודאי יבקש את רשות הדיבור.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני מבקש שבעניין ה"ליברטי" תהיה הסברה אחרי

ההודעה שלהם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה הדבר הפחות חשוב, גם אם זה יעלה עוד איזה

מיליונים.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

אני הצעתי שאנחנו ביוזמתנו נבקש כינוס מועצת

הבטחון, אם ירבו מעשי הטרור.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני קושר זאת בהצעה שאני תומך בה, שאם אנחנו

במשך שבועות רבים נוכל להתאפק ולא לעשות דברים גדולים, אם יקרה איזה דבר - אז יש מקום לכך. אני התחלתי את הקריירה שלי בזה שבמקרה של כוונות רשתי לפנות למועצת הבטחון. אז הגענו לזה שיום אחד היינו צריכים להוריד שישה-שבעה אירונים. אינני מתנגד להצעה זו, נדבר על זה פעם.

המנכ"ל ג. רפאל :

אני שכתתי קודם למסור שממשלת סוריה פנתה על

"הצלב האדום" רשמית בבקשה לקבל את הטייסים וה"מינים" בחזרה. הצלב האדום ענה להם שהם יכולים לטפל בעניין הטייסים, אבל עניין המינים אינו שייך לצלב האדום והם לא יטפלו בזה. יחד עם זאת, הצלב האדום לא פנה אלינו בשום פניה רשמית, הוא רק ביקש אינפורמציה ואנחנו לא חושבים להגיב.

ראש הממשלה ל. אשכול :

ברור שהעניין הזה עורר יעלה ויהיה לנו זמן

להחליט. זה לא עניין צריך להחליט בו בדחיפות. יש הבדל כאשר האירונים אצלנו והם מבקשים להחזיר מאשר להיפך.

דוד מ. בגין :

האם אנחנו אומרים משהו בקשר עם הצוות, המטוס והנוסעים, או שאנחנו מחרישים? אני חושב שכדאי לומר משהו.

ראש הממשלה ל. אשכול :

קודם כל אני רוצה לשמוע מה המצב, וכל מה שהחברים העירו כאן רשום ויוקח בחשבון.

681. ביטול היתר ישיבה של מתנחלים בחברון

ראש הממשלה ל. אשכול :

שר הבטחון מבקש שנדון בסעיף ב' של סדר היום.

מזכיר הממשלה י. עוזאי :

הממשלה החליטה בשבוע שעבר להחליט בזה השבוע.

שר הבטחון מ. דיין :

הבעיה היא שהשבוע מחיימת ישיבה של ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, אליה העבירה הכנסת לדון בעניין זה בקשר עם הצעות לסדר היום שהיו. כידוע לכם, ועדת החוץ והבטחון יכולה להחליט בעניין זה בשם הכנסת. ראש הממשלה אמר שהממשלה תדון בעניין זה, ואני רוצה לבוא לישיבת ועדת החוץ והבטחון עם החלטת הממשלה. אינני יכול לבוא לוועדת החוץ והבטחון בלי החלטת הממשלה.

אעמוד על מצב הדברים בהכלית הקיצור. המצב איננו פשוט ואיננו נוח. כל העניין לא התחיל מזה שמישהו רוצה להעניש אותם על זה שאחד מהם העמיד דוכן. לאחר שהם העמיד את הדוכן ובאו אליהם ואמרו להם להוריד את הדוכן, הם לא הורידו אותו. כל זה ידוע.

ביקשתי את תת-אלוף שלמה גזית לנסוע לחרון, להיפגש עם נציגי ועד המתנחלים ולומר להם: רבותי, איפה אנחנו עומדים אחכם. אחם רוצים לנהוג לפי החלטות הממשלה ולפי הוראות הממשל הצבאי - אז העניין פשוט. אם לא, אם אחם רוצים לשנות משהו, תלכו לממשלה, ואם הממשלה תחליט אחרת, ננהג אחרת. אל תעמידו אותנו במצב שאם אחם לוחצים עלינו, אנחנו ננהג לפי החלטת הממשלה. תת-אלוף שלמה גזית נפגש אחם והם אמרו לו שאינם רוצים להתחייב. אמרתי: אם אינם רוצים להתחייב לגבי העתיד, כבר אינני מדבר לגבי העבר, איננו יכולים להכטיח את הרשינות שלהם. ואז בוטל הרשיון.

אחרי זה הם כתבו תזכיר ובו כל מיני משאלות, שיתנו להם להקים "ישיבה", שיתנו להם לבנות את קריית חרון, מסעדה כשרה ליד מערת המכפלה ושיתנו להם חופש לכל מיני דברים - וכל התביעות הללו מופנות לממשלה.

בתוך כל זה ועם כל זה הם לא ביקשו פגישה אחי וגם לא עם המושל. אמרתי: הם לא ביקשו פגישה, נבקש אנחנו להיפגש אחם. הלכו אליהם באמצע השבוע המושל הצבאי תת-אלוף ורדי ותת-אלוף שלמה גזית, ואמרו להם עוד הפעם: רבותי, יש לכם תביעות, הדבר לא תלוי בנו, הדבר תלוי בממשלה. הממשלה החליטה ואנחנו ננהג לפי החלטות הממשלה. אז תנידו לנו אחם האם אחם מוכנים לנהוג לפי הוראות הממשל הצבאי, שהן הפירוש המעשי של החלטות הממשלה? הם אמרו להם ישר: בזה מותנית המלצת שר הבטחון לממשלה. אם העניין מסודר, אז זה לא עניין של עונש על העבר. אבל אנחנו צריכים לדעת אם אתם מתחייבים בעתיד לשמור על הוראות הממשל. הנציגים שהשתתפו באותה פגישה אמרו שאינם יכולים להתחייב עד שתהיה אסיפה כללית. היתה אסיפה כללית ואחרי האסיפה הם ביקשו להיפגש אתי, ולמסור את החלטות האסיפה

הכללית.

הבוקר היתה לי פגישה אתם.

דוד פ. ספיר :

כמה הם? כמה השתתפו באסיפה הכללית?

שר הבטחון ט. דיין :

מתברר שהיום הם 40 מבוגרים ואולי פחות. יש שם
היום 65 נפש, מהם 25 ילדים ו-40 מבוגרים, למרות שיש רשיונות ללמעלה מ-100 איש.
בשעתו היו 102 איש ואמרנו שכמידה ומדובר בתלמידי "ישיבה", נגדיל את המספר.

אני רוצה לקצר ולומר, בפגישתי אתם הבוקר בסופו
של דבר הרב לוינר הקריא את ההחלטות של האסיפה הכללית, שהחקיימה אתמול,
והקצינה רשמה את ההודעה שהוא מסר בשם האסיפה כזו הלשון:

"אנו כאן שליחי ציבור. היתה החלטה של האסיפה
הכללית ואנו אומרים דברים ברורים שכרוב רובם של העניינים, בכל מה שקשור
בענייני הבטחון, במה שקשור בהוראות הממשלה - ברוב רובם של העניינים נהיה
כפופים ומקבלים מרות מוחלטת של סדרי הממשלה.

ברורים שאנחנו חושבים שאין אנו רשאים להיות
כפופים לחוקי הממשל - בהתאם לצו הלאומי מוטל עלינו לא להסכים להוראות הממשל -
יהיה הדבר ברור, וזה נוסח החלטת המזכירות, כגון: בשאלה הזאת של הגבלת מספר
התושבים, אשר לפי הבנתנו זה נוגד את החוקים היהודיים המסורתיים, כולל חוק
השבות, בעניין זה אנו לא יכולים לקבל על עצמנו התחייבות כלשהי".

אמיתי להם שכל מה שהם אומרים פירושו שכל יהודי

שרוצה לבוא שיבוא? הוא אמר: כן.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

הם לא נותנים רשיונות.

שר הבטחון מ. דיין:

אינם רוצים רשיונות, אז צריך מישהו לבוא ולקחת את אותו יהודי שלא ביקש רשיון ולשים אותו על מכונית ולגרש אותו, ואז חברך לסיעה, יצחק רפאל, יביא את העניין הזה לכנסת. אני לא רוצה למלא את התפקיד של בוויין בעניין זה. אני לא רוצה להיות הגוברנטור שישים אותו על מכונית ויגרש אותו מחברון, ונציגך בכנסת, רפאל, יתבע אותי על כך לכנסת. אם אנחנו נחליט שאין צורך ברשיונות, אז לא יהיה צורך ברשיונות. זה המצב, וזה מה שהם אומרים.

אין לי טענה אליהם כפרטים. אינני חושב שזו אגודת נוכלים שרוצה לנצל את המצב. אין לי טענות אליהם, אבל יש לי טענות לאלה שעומדים מאחריהם. הם אומרים: היתה לנו אסיפה כללית, אנחנו תנועה לחידוש הישוב היהודי בעיר האבות, והם רוצים לחדש את הישוב היהודי בחברון. בעניין ה"ישיבה" אני הצעתי להם מספר יותר גדול מאשר יש להם עכשיו, וממה שהם רוצים. אבל לא מדובר ב"ישיבה", אלא מדובר ביהודים סתם שרוצים להתנחל בחברון. הם אומרים: יש מסורת יהודית, אנחנו רוצים להיות כפופים בעניין זה לחוק השבות, שכל יהודי שרוצה מותר לו לבוא לחברון. המסורת היהודית קובעת שליהודי מותר להתנחל בחברון, והם רואים עצמם כפופים בעניין זה למסורת היהודית.

הם באו לפנישה הבוקר ואמרו שזו ההחלטה של האסיפה הכללית. "אתה רוצה לדעת איפה עומד אתנו? כך אתה עומד אתנו. בכנון זה שיהיה צריך לקבל רשיון או לא, מספר האנשים במקום וכו', לא נהיה כפופים

לממשל, ומי שירצה לבוא - יוכל לבוא".

שר המשפטים י.ש. שפירא:

מה הצעתך?

שר הבטחון ט. דיין:

אני במצב קצת לא נוח, מפני שנציגי הקואליציה גם בכנסת וגם כאן, הם ששימשו להם פה לטעון שביטול הרשיון לא היה מוצדק. את השאלה בכנסת העלו חברי כנסת שסיעותיהם יושבות בממשלה, חבר הכנסת רפאל, חבר הכנסת בן-אליעזר וגם אחרים.

אני רוצה לקצר, העניין ידוע, אני אומר ברצינות:

אחת מן השתיים: או שנחליט כאן על דעת השר בגין ועל דעת השרים מהמפר"ל ואחרים שאין צורך ברשיון, ודיני המסורת היהודית חלים שם, מה שהמתנחלים אומרים, אז העניין פשוט ואין חילוקי דעות אחס. או שאנחנו מחליטים שמה שהממשלה החליטה שריר וקיים, ואם רוצים לשנות את ההחלטה, יביאו זאת לממשלה ואז יחליטו דבר אחר. אני רוצה שהממשלה תחליט שאנחנו מקפידים על עניין הרשיונות, כי אנחנו לא יותר מאשר זרוע מבצעת. אני הצעתי להם נוסחה ואמרתי שאני רוצה לבוא לממשלה ולהמליץ על החזרת הרשיונות, אבל אמרתי שאני רוצה דבר אחר, שאוכל להגיד לממשלה שמה שהיה - היה; מה שהם רוצים לשנות, יש להם זכות לבוא בדרישה לממשלה לשנות, זה בסמכות הממשלה. הם יכולים לנסות לבוא לממשלה ולקבל החלטה כזאת על שינויים. אם הממשלה תחליט - אין שאלה. אני רוצתי שבינתיים יתחייבו שהם פועלים אך ורק דרך הממשל הצבאי בנושאים שהיהודים שם יכולים לפעול בהם, ואינם מקדימים את הנעשה לנשמע. אם אקבל התחייבות כזאת, אבוא לממשלה ואציע לבטל את ביטול הרשיונות. אם ינהגו לפי ההחלטות, אז אין חילוקי דעות בעניינים היסודיים. בחשובה לכך הם באו הבוקר ואמרו: היתה אסיפה כללית, אנחנו מצטערים, איננו יכולים לומר ולקבל התחייבות כזאת על עצמנו, ואת השינויים שאנו רוצים להכניס נביא בפני הממשלה והכנסת. הם

מודיעים מראש שבין שתהיינה החלטות כאלה או לא תהיינה, הם לא יישמעו לממשל.

ד"ר פ. ספיר :

הם היום פירסמו מודעה בעתון בה הם מודיעים שנעשה משנה על ידם בעניין הדוכן, ובוה יש כאילו נסיגה (הש"מ. בגין); הם מודים שהם עשו משנה).

שר הפיתוח ושר התיירות פ. קול :

עלי לומר שמה שהמתנחלים עושים שם אינם עושים על דעת היושבים בחברון. איננו צריכים להיות נאיביים להאמין שהם החליטו כך. ישנם ליד השולחן הנה אנשים שנותנים להם עצות ופועלים יחד אתם. יש כאן שרים שהמתנחלים בחברון מקבלים מהם השראה. ישנה התנועה לארץ-ישראל השלמה שעומדת מאחוריהם. היום זה חברון, מחר זו יכולה להיות תכנית להתחיל לבנות שכונה יהודית בשכם. אני יודע שלבן-עמי יש תכנית שלמה לבנות עיר יהודית בשכם.

השאלה היא אם הממשלה מחליטה שהיא רוצה לחדש את מלכות שומרון. לדעתי אין דבר שהוא בבחינת התקלסות בממשלה ובהחלטותיה מאשר מה שמתרחש בשטחים אלה.

קודם אמר שר הפנים שבנוגע לארצות הכרית צריך לקיים התייעצות. הגיע הזמן אולי שהממשלה תחליט שבעניינים האלה הנוגעים לשטחים המוחזקים יהיה איזה קו שלפיו צריך יהיה לפעול, ולא יתנו בעניין זה לכל אחד לעשות מה שהוא רוצה. בסופו של דבר, זה רק מוכיח על חולשתה של הממשלה ולא יותר.

אני מציע שאנחנו נתמוך בעמדת שר הבטחון בעניין זה, ונודיע להם על דעת הממשלה - מאחר שהם פרסמו בעתונות הודעה שהם מצטערים - שאנחנו מוכנים לסלוח על מה שהיה, אבל אנחנו דורשים שהם לא יעשו ככל העולה על

רוחם וכרצונם, אלא צריכים לקבל עליהם את ההוראות של הממשל הצבאי.

רבותי, אנו עלולים לעמוד שם בפני הסתבכות חמורה מאוד. מי יבטיח לנו שאם תהיה שם אנרכיה לא יהרגו יהודים בשכם, כמו שקרה עם הדרוזים בחברון. אני מתאר לי את מצב הרוח שיהיה בישראל סביב העניין הזה. הממשל הצבאי מגן על תייהם, יש שם ילדים קטנים. אין דבר יותר קל מאשר לזרוק שם פצצה או לשים שם מוקש. האם אנחנו רוצים הסתבכות סביב זה? היתה הצעה להקמת "ישיבה", אחר כך היתה הצעה להקמת שכונה, הממשלה תחליט. זה שטח עדין ביותר והיסוד צריך להיות שאיננו יכולים להרשות שכל אחד ינהג לגבי ארץ-ישראל השלמה כרצונו, ואני מציע להגיד שמה ששר הבטחון אמר להם זו דעת הממשלה. אם הם יקבלו זאת אחרי הבעת הצער שלהם בעתון, אני מוכן לעבור על זה לסדר היום, אבל הם מוכרחים לקבל עליהם לחיות בחברון על-פי הוראות הממשל הצבאי.

אני פונה לשרים שיושבים כאן, ואשר כל פעם הולכים אל מתנחלי חברון ונותנים להם עידוד שהם בעצמם יתנו לעצמם דין וחשבון למה הם מובילים בעניין זה.

דוד מ. בנין :

לא הבנתי מדוע שר הבטחון אמר שאם הממשלה תחליט על דעתה או על דעת שרים אחרים לפי רצונם של המתנחלים האלה, אז נדע וכו'. זו לא דעתי.

אני נפגשתי עם הנציגים של המתנחלים בחברון אחרי המקרה של הרוכן ולאחר ההודעה על גירושם של שלושה מהם, ודיברתי אתם קשות. ייסרתי אותם ואמרתי להם שני דברים שהיו נראים לי חשובים: (א) עליכם להיות כפופים לממשל הצבאי, כי הממשל הצבאי נושא באחריות לחייכם. אם חס ושלום היה קורה משהו לילדיכם בגלל חוסר זהירות, ודאי שלא הייתם סולחים לעצמכם; (ב) אתם לא צריכים ליצור רושם כאילו יש לכם מונופול על מידת ההקרבה, וכאילו כל עניין

ההתנחלות בחלקים המשוחררים של ארץ-ישראל הוא בידכם, משום שיש גם התנחלות אחרת וכל אחת כרוכה בסכנות. כל אחד מאתנו התרגל לעשות דברים שיש בהם מידה של סיכון אישי פשוטו כמשמעו, וכך גם עליכם לנהוג". אמרתי להם שעליהם להודיע לראש הממשלה, לשר הבטחון וגם בפומבי, שמה שהם עשו בעניין דוכן המשקאות היה משנה. היו צריכים לבקש רשיון.

זה בערך תוכן הדברים שהשמעתי באוזניהם. עכשיו אולי השר קול ישנה דעתו ביחס לאותם השרים שלדעתו תומכים בהם ומעודדים אותם.

אני חושב שהיה כדאי - כפי שראש הממשלה סיכם לפני חצי שעה, שיש לכנס ישיבה מיוחדת כדי לדון על המצב המדיני שלנו בכללו ועל רקע היחסים עם ארצות הברית - שנתכנס פעם לדון לאן פנינו מועדות בקשר עם השטחים המשוחררים, אנחנו רוצים בזה, או לא רוצים?

אני זוכר שסיכמנו בחיוב - שר החינוך ודאי יזכור זאת - בקשר עם הקמת "ישיבה" בחברון.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

הייתי בעד זה.

השר מ. בנין:

אז צריך להקים אותה.

ראש הממשלה, באחת הישיבות של ועדת השרים לענייני בטחון, אמר על רקע עניין מסויים שלא יצא לפועל, שצריך לסכם בחיוב בעניין הקמת שכונה יהודית בחברון (השר מ. קול: לא כך הוא אמר.) - תקרא את הפרוטוקול.

שר הפנים י. בורג :

זה עומד על סדר היום.

ד"ר מ. בנין :

היה סיכום כזה, תבדוק את הפרוטוקול.

אני מצטט את שתי העובדות הללו, כדי לחזק את טענתי שאם זה עדיין לא בוצע או שזה עדיין לא בבחינת החלטה רשמית, שנחכנס ונדרש.

לעניין הקונקרטי - אני מציע שאם יש צורך להביא את החלטת הממשלה בפני ועדת החוץ והבטחון, שעומדת להחליט בעניין זה בשם הכנסת, שאנחנו נחליט היום לבטל את הצו שניתן לפני שבוע, משום שלדעתי אין בו כל צורך על רקע ההודעה מטעם האסיפה הכללית של המתנחלים, שקרא באוזנינו שר הבטחון, יש פניה בבקשה מעשית, ניתן צו גירוש נגד שלושה אנשים, אותו צריך לבטל.

שר הדואר י. ישעיהו :

על איזה צו אתה מדבר? אולי צריך לבטל את הצו הראשון.

ד"ר מ. בנין :

אני רוצה על סמך הנחה זו לומר שביטול הרשיון של השהיה לשלושה הוא צו גירושם מחברון. בזה המדובר. אם דרושה החלטת הממשלה, הממשלה לא תעשה שום דבר שיחליש את עמדתה אם תבוא לוועדת החוץ והבטחון ותאמר שאת

הצו הוא החלטנו לבטל משום שבעניין זה המתנחלים הורו במשנה שלהם: "מורה ועוזב ירוחם". זו הצעתי, אני חושב שועדת החוץ והבטחון תקבל זאת ברצון.

באשר לעתיד, הם חייבים להיות כפופים לחלוטין, בכל העניינים, לממשל הצבאי, וכך צריך לומר להם, ומה שהם הודיעו בטל ומבוטל ולא קיים. אני מדבר היום על עניין שחל לפני שבועיים, וזו בעיה שעומדת לדיון. ההכרעה היא בידי הממשל הצבאי, ולא בידיהם. עליהם לדעת שעליהם להיות כפופים לממשל הצבאי. את הצו הוא צריך לבטל וצריך להודיע על כך לוועדת החוץ והבטחון. אם היא לא תאשר זאת, אז הכנסת ריבונית.

שר הבטחון ט. דיין:

אני רוצה להוסיף פסוק לאינפורמציה, כי שכתתי לומר אותו קודם. אני אומר לזכותם שהם אינם מנסים לכסות על הדברים. עוד לפני עניין הדוכן היתה אצלם אסיפה כללית, ובאסיפה הכללית הם החליטו לא לפרק את הדוכן. כי לפי דעתם הגיעה השעה להניע את הציבור בעניינים אלה, כי זה לא נוגע רק למתיישבים ולמתנחלים בחברון וכו'. הם רוצים להביא להתעוררות הציבור. זה היה בעניין הדוכן. אז הם אמרו: החלטנו לעשות אקט תנועתי, נקרא לזה, כדי לעורר את דעת הציבור בעניין זה. לאחר הודעתם בעתון היום הם מודיעים לנו שהם לא יקבלו את הוראות הממשל הצבאי, וזה אינני מוכן. אני צריך עכשיו לבוא ועל סמך זה לתת להם רשיון? זה בכל זאת ייראה משונה.

שר השיכון ט. כנטוב:

המדובר על רשיון לשלושה, או לכולם?

שר הבטחון ט. דיין:

המדובר על שניים, כי שניים אלה הם חברי הועד, ולשלישית, האשה, אין בכלל רשיון.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלוזן:

אני סבור שיש להכריע בין בעיית השלושה ובעיית הקבוצה שיושבת כאן בחברון ובין בעיית הקמת הישוב. אני מציע שבישיבה הבאה נקדיש שעה מיוחדת לדיון על שתי ההצעות שעל סדר היום של הממשלה יותר מחצי שנה ונקבל החלטה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה לא הסעיף היחיד.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלוזן:

אני חושב ששאלה כזאת, אין זה טוב שהיא נשארת תלויה ועומדת. מוטב שתתקבל החלטה שלילית מאשר אי החלטה, ביחור שאני מאמין שתהיה החלטה חיובית.

לגבי המקרה הנדון, ברור שהממשלה לא תיתן ידה לחיזוק ידיהם של אנשים שמודיעים שאינם מתכוונים לקבל עליהם את חוקי המדינה, ואנחנו נעמוד על כך שלא יהיה בחברון יהודי שאין לו רשיון. אבל יחד עם זאת, לא היתה שאלה שלא יקימו חנות או קיוסק ללא רשיון. אבל מתחיל להיווצר מצב לא נוח, וזה מתגלגל מעצמו כמעט, אפילו אם אין כוונה כזאת. נוצר מצב לא בריא, ולא רצוי שהיהודים בחברון יהיו אזרחים מדרגה שניה. אינני רוצה שהערבים בחברון יהיו אזרחים מדרגה שניה, אבל יהודים בוודאי לא.

אני מציע לחברי הממשלה, אשר מסכימים להתנחלות בחברון, לא להתנגד יותר מדי. מותר למתנחלים בחברון לגייס דעת קהל לצדם, מותר להם אפילו לנסות להפיל את הממשלה, כפי שנהוג במדינה דמוקרטית, בתנאי שכל האמצעים שהם ינקטו בהם יהיו לגיטימיים ולא על-ידי הפרת חוק. במידה שהם מפריס חוק, אני מציע להעניש אותם, אבל להעניש אותם בתוך חברון, לא להוציא אותם מחברון. אינני רוצה תקדים שיהודים יוצאים מחברון, אפילו על-ידי הסידור הטכני של שלילת הרשיון מהם.

שר הדתות ז. ורהפטינג:

אינני רוצה להיכנס לויכוח עם השר קול, כאילו אנחנו עושים שם דברים שלא ייעשו. עלי לומר שבאותו ערב שהיה עניין הצו דיבורי עם המתנחלים ויעצתי להם לפנות מיד אל שר הבטחון. כיוון שהצו ניתן על-ידי המושל הצבאי, הצעתי להם להביא זאת בפני אינסטנציה יותר גבוהה. הם באו אל שר הבטחון בבקשה שהוא יבטל את החלטת הממשל. זו דרך לגיטימית לעניין בזה.

שר הבטחון ט. דיין:

אתה יודע שלא במקרה הם לא פנו.

שר הדתות ז. ורהפטינג:

יש מברק לראש הממשלה ולשר הבטחון, קיבלתי העתק

המברק.

שר הבטחון ט. דיין:

הם לא ביקשו פגישה אתי, הם רק ביקשו ביטול הצו.

שר הדתות ז. ורהפטינג:

אני חושב שזו דרך לגיטימית שפונים לשר הבטחון, ואני מציע שהממשלה - אני מבין ששר הבטחון הציע זאת - תקבל לתשומת לב ששר הבטחון יבטל את הצו.

באשר לתנאי השני, אינני חושב ששר הבטחון יעמוד על כך שהמתנחלים יתחייבו בפניו שישמעו לו בכל דבר. הממשלה צריכה הסכמת מתיישבים? הכסף עליהם הישמעות להחלטת הממשלה. הם מפרסמים בעתונים היום מודעה, ומודים שעשו משנה, אבל לעצם עניין ההתנחלות בחברון הם חושבים שזה חשוב. זו זכותם.

אני הייתי אצל המתנחלים כמה פעמים. אלה אנשים בעלי משפחות, שעזבו את בתיהם והם משוכנעים שהם עושים דבר גדול. אני מכיר את האנשים. אם אני לוקח לדוגמה את איסר פלונסקי, אדם בעל משפחה שסבר נוצח בחברון במאורעות תרפ"ט. הוא חוזר לחברון עם משפחתו, עם שלושה ילדים קטנים. הוא היה מסודר יפה מאוד בירושלים ובתל-אביב, וגם אביו איננו מהעניים ביותר. בהזדמנות זו אני מבקש שיחישו לבנות את אותם הבתים שהבטיחו להם לבנות בגבעה של הממשל.

בינתיים הם נמצאים במצוקה שיכונית כזאת, שנדמה להם שרוצים להביא אותם למצוקה כזאת שהם יעזבו. צריך להחיש את הקמת הבניינים שהובטחו להם על-ידי הממשל.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

לא הבינותי בדיוק את חשובתו של שר הבטחון לשאלתי, מה הצעתו. אני רוצה לדעת מה עמדתו של שר הבטחון.

שר הבטחון פ. דיין:

לא לחדש את הרשיון לאלה שהם מודיעים, כי החליטו לא להיות כפופים לממשל. נחתי להם שבוע ימים. אמרתי שאבוא ואציע לממשלה לחדש את הרשיון. אינני רוצה להעניש אותם על העבר, אבל שאדע שאנחנו יכולים להיות אתם. במקום זה הם באים ומודיעים שלפי המסורת היהודית הם רשאים לא להיות כפופים לממשל הצבאי. אחרי שהוא מודיע לי זאת, הוא אומר: ועכשיו תתן לי רשיון. אמרתי שעל יסוד הצהרה זו, אם הממשלה תחליט לתת רשיון - היא תתן רשיון, אני לא יכול להחליט בעניין זה.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

עד עכשיו הייתי בעד זה שיבטלו את הצו שבא לבטל את רשיון השהיה לשלושה. עכשיו אינני חושב שזה יכול להיות כך. אני חושב שעלינו לדאוג לממשל, אם אנחנו לא רוצים לעשות את הממשל ללעג ולקלס בעיני גויים. לעת עתה גם בחברון יושבים רק גויים ולא רק בשכם ובסביבותיה, והממשל הצבאי הוא המלך. אנחנו דמוקרטים. אפשר על המלך הזה לערער בפני שר הבטחון; אפשר לערער בפני הממשלה. אבל לבוא ולומר מראש: יש דברים שאני צריך לעשות ויש דברים שאני לא צריך לעשות - זה לא. מותר להם לנהל תעמולה בכל מקום שיהודים ילכו ויתישבו ביהודה ובשומרון, כמו שמותר לכל יהודי, אבל לומר שאינם כפופים לממשל הצבאי, ובנשימה אחת באותו הזמן לבקש לבטל את הצו שביטל את הרשיון - זה לא. לכן אני נגד ביטול הצו.

ד"ר פ. ספיר:

אני תומך ברעת שר הבטחון ולא ברעת החברים האומרים שאנחנו צריכים להיכנע לשלושה אלה. גם בלי קשר עם המכתב, אנחנו יכולים מחר לחדש להם את הרשיון ושהם יחזרו. אנחנו לא יכולים לעשות את הממשלה לצחוק. יש לי עשרות דוגמאות כאלה, שברגע שאנחנו מחליטים והציבור מרגיש שמקיימים את ההחלטה, הוא מכבד את ההחלטה. ברגע שהממשלה אומרת שעוד אינה יודעת, הציבור - אינני רוצה להגיד מבוזה, אבל אני יכול להגיד מחייך. אין לי צורך בדוגמה טובה מאשר העניין של רידינג.

זה לא עניין פוליטי, ואם שלושה היהודים האלה לא יישבו בחברון יום או שבוע או חודש, זה לא משנה את היחס שלנו לכל העניין. אפילו לא צריך היה את שמואל תמיר לעניין זה. זה נחוץ למישהו שרוצה לנגח, או השני פוחד ורץ אחריו. אני מתנגד לזה שהממשלה תיכנע וחבזה את עצמה. עכשיו לאחר המכתב, שבעתים אני מתנגד לזה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני רוצה לקרוא פיתקה שקיבלתי משר המשטרה: בבית שהוא ברשות המשטרה בחברון הונח הבוקר חומר נפץ שהתפוצץ ולא גרם נזק לרכוש ולנפש. אולם, נמצאו במקום כרוזים חתומים על-ידי ה"פתח", המדברים נגד ההתנחלות היהודית בחברון והמאיימים על המתנחלים.

זה לא אומר שאנחנו צריכים להיבהל. ברצוני לומר לשר ח.מ. שפירא, אני לא אומר שאם אנחנו נחליט ליישב יהודים בחברון, סידרנו את הכל. יהרגו יהודים בחברון ולא יהרגו יהודים בבית שאן. ברור שזה יעלה בדמים. זה צריך לזכור.

אבל בכל זאת אנחנו צריכים להחליט: אנחנו רוצים לעשות יישוב בריש גלי, ומה שיהיה - יהיה. עדיין יש לנו שיחות עם ראש עיריית חברון, ויכול להיות שמשהו ייצא מזה. כאשר דיברנו על זה, אמרתי שאולי יגיע הזמן

ואז נדע איפה אנחנו יכולים לעשות זאת. שם זה שטח מדברי ואין מי שתיה, וצריך לתכנן שכונה יהודית. אני רוצה שחברי הטובים יידעו שרק התחלת שכונה כזאת זה מיליונים אחדים (השר פ. ספיר: מיליונים כבדים). - זה לפי הנסיון שלי בארץ, כי אז צריך לעשות כביש, תאורה, ביוב, גן ילדים ובית ספר. זה יעלה מספר מיליונים שאינם היום. ממש אינם.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

בכל זאת שר החינוך הקים שם גן ילדים ובית ספר.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

על חשבון הממשל הצבאי.

השר פ. ספיר:

זה נדמה לך, הממשל הצבאי עושה זאת על חשבונך.

ראש הממשלה ל. אשכול:

למשרד החינוך יש כסף בשביל זה. בעוד שבועיים אנחנו נתחיל לרוץ בתקציב, ואז תראו איך אנחנו יכולים להיות עם תקציב כזה ועם תקציב בטחון כזה.

כאשר נחליט איפה להקים התישבות ניקח שטח. יכול להיות שזה יהיה אפילו בהסכמתו של האיש בחברון. מעולם לא נכנענו. גם תל-אביב היתה פעם שכונה על יד יפו. זאת עשינו עוד בימי התורכים, כאשר התחלנו בשכונה יהודית ליד יפו. אין הדברים האלה אומרים שאנחנו לא יכולים ללכת בדרך כזאת.

אני רוצה לומר לשר אלון, היום זה כאילו כחם שחור עלינו, שאנחנו לא נותנים ליהודים בחברון להיכנס. אבל צריך לנהוג בשכל הישר. אני מבטיח לך, השר אלון, אני בעד זה שנצא מהצרה הזאת של השלושה, שיכתבו מכתב שלגביהם דינא דמלכותא דינא.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלון:

הם מתנצלים התנצלות פומבית ומודים שעשו משגה

בעוברם על החוק.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אינני רוצה התנצלות פומבית.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

שיכתבו זאת לשר הבטחון.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

או שלא יכתבו מה שהם כתבו היום לשר הבטחון.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

בהורעה שלהם לשר הבטחון הם אומרים את ההיפך.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלון:

זו לא הודעה, זה פרוטוקול של שיחה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כתוב בהודעה שלהם בעתון שיותר לא יעברו עבירה?

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלוז:

לו היו מבקשים ממני שאתחם על משהו שלא אעבור עבירה, לא הייתי חותם על זה. גם השר דיין לא היה חותם על זה. דורשים מאדם מראש שיתחייב שלא יהיה ננב? כאשר יעבור עבירה ויפר את החוק - תכניס אותו לבית הסוהר.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אבל הוא אומר את ההיפך.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלוז:

מה יתן מכתב כזה אפילו לראש הממשלה?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

הוא כותב מכתב שבו הוא בפירוש אומר את ההיפך.

השר מ. בגין:

זה לא מכתב.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אינני מבין את ההתרגשות הזאת.

סגן ראש הממשלה ודויד לזרעלר:

הם מתנצלים בפומבי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בפני הממשלה אינם מתנצלים, הם מתנצלים בעתונות.
(קריאות). אני אסגור את ישיבת הממשלה ולא תהיה

החלטה.

שר הדתות ז. ורדי:

אולי באמת אפשר לרחות את ההחלטה?

ראש הממשלה ל. אשכול:

לא מסדרים עניין עם הממשלה על-ידי העתון.

דוד פ. ספיר:

בהודעה שלהם לשר הבטחון חבוקר יש עוד שלושה

פסוקים.

שר החקלאות ח. גבתי :

והם הפוכים ממה שיש במודעה בעתון.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני יכול לנבא לכם מה יהיה באחרית הימים.

לשלושה אלה נגיד: יפה מאוד - אז מחר יעשו זאת
שלושה אחרים, בינתיים אלה יעשו דבר אחר, וכך תהיה חגובת שרשרת. השר אלון, זה
שאתה קפצת בראש והלכת לבורך אותם, לי לא אומר כלום.

סגן ראש הממשלה וזהר לקליטת העליה י. אלון :

זה לא מחייב אותך, זה מחייב רק אותי.

ראש הממשלה ל. אשכול :

הם מודיעים לשר הבטחון שלא יקבלו על עצמם להיות
כפופים להוראות הממשל הצבאי. הם צריכים לכתוב מכתב שהם מקבלים דינא ומלכותא
דינא, ואז נגמר העניין, ואז אין להגיד: זה כן וזה לא. אינני יודע מה עוד יש
להם בכיס. היות ואני יודע ששכונה יהודית לא תקום שם מחר מחרתיים. הייתי מוכן
למסור לשר אלון או לכל מי שרוצה את תפקיד שר האוצר, שיעשה כל מה שהוא מתכוון
לעשות בשנה הבאה וימצא תקציב לכך במסגרת התקציב. הם אינם יכולים לחייב אותי
לקרוא את המודעה שלהם בעתון. הם צריכים לכתוב שהם מצטערים על מה שהיה, ינהגו
לפי הוראות הממשל הצבאי שעל-פי זה נכנסו לשם.

אנחנו מוכרחים לזכור שהדבר הזה יוודע לערבים.
מדוע שאחרי זה ערבים לא יבואו ויודיעו דבר כזה, שמה שהם רוצים יקיימו ומה
שאינם רוצים לא יקיימו.

בקחתנו בחשבון את כל הדברים האלה, ובקחתנו בחשבון שזה לא דבר בלתי נעים, לא אכפת לי שהם הצטרפו בעתון, הם צריכים לכתוב מכתב שהם מקבלים על עצמם דינא דמלכותא דינא.

השר ט. בנין :

אני מציע למצוא פסוק אחר ורק לא הפסוק הזה, כי זה היה כלפי שלטון זר.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

מה אתה אומר? כך טוענים אנשי נטורי קרתא.

הצעתו היא שהם יכתבו לאותו ממשל שהם כתבו לו, לא רק שכרוב רובם של העניינים יהיו כפופים ומקבלים מרות מוחלטת של סדרי הממשל הצבאי, אלא בכל העניינים.

שר הבטחון ט. דיין :

זה לא היה במכתב, זה היה בהודעה שלהם על החלטת האסיפה הכללית. הוא בא הבוקר ואמר: זה מה שהחלטנו.

ראש הממשלה ל. אשכול :

יביא את זה עוד הפעם בפני האסיפה הכללית. אחרי ההסברים שקיבלנו משר הבטחון, מותר לנו לדרוש מהם שיודיעו שהם ינהגו לפי המנהגים, החוקים, הכללים והצווים של הממשל הצבאי (השר י.ש. שפירא: עד שחבוא החלטה אחרת.) - עד שתהיה החלטה אחרת.

שר השיכון ט. בנטוב:

הבעיה היא לא של חשלושה האלה, אלא של כולם.

אני מציע שהממשלה תחליט להודיע להם שכל מי שיפר חוק - יבוטל רשיונו. לא צריך לחכות עד שיעשו משהו. אנחנו לא מתנחלים על-ידי גנבים כמו שלא צריך להתנחל על-ידי דובלים.

השר ט. בנין:

תעמיד אותם לדין.

שר הפנים ט.ח. שפירא:

אני צריך לומר שהשיחה שהיתה הבוקר עם שר הכטחון היא פליאה בעיניי. הם היו אצלי ביום שישי, ואמרתי להם מה שצריך הייתי להגיד, והם אמרו שהם מקבלים את מרות הממשל ואנשי הכטחון במקום. הם רק הוסיפו שהובטח להם שיכון ועד היום אין להם שום דבר. אינני יודע למי זה נוגע. אינני יודע מתי היתה האסיפה הכללית הזאת שבה קיבלו את ההחלטה הזאת.

שר הכטחון ט. דייץ:

האסיפה נמשכה שני ערבים. היא התחילה ביום חמישי ונמשכה במוצאי שבת. גם בעניין הקיוסק הם עשו אסיפה, והחליטו לא להוריד את הקיוסק כדי לועזע את דעת הקהל והציבור.

שר הפנים ט.ח. שפירא:

היות ואני רואה סתירה בין מה שאמרו לשר הבטחון
הבוקר ובין מה שאמרו לי ביום שישי, אני הטלתי עליהם קבלת עול של עוד מישחו והם
קיבלו זאת. משום כך אני מציע שתהיה עוד שיחה אתם.

שר הבטחון ט. דיין:

אני רוצה להציע הצעת החלטה לממשלה, ואולי כולם
יסכימו שעל יסוד זה אני אבוא לוועדת החוץ והבטחון.

שר הפנים ט.ח. שפירא:

כל עוד אין החלטה אחרת, החלטת הממשלה קיימת
ועומדת. ישתנו הזמנים, אז כולנו יחד נצביע בעד הקמת שכונה יהודית שם וכו'. לפי
שעה מה שהחלטנו קיים, ולדעתי הם יקבלו את ההצעות שלנו, צריך רק להודיע להם שזו
דעת הממשלה. אין לי ספק שהם לא יתקוממו נגד החלטות הממשלה, אבל זה מחייב עוד
שיחה אחת.

שר הבטחון ט. דיין:

אני מניח שאתה תדבר אתם לפני השיחה שלי אתם.

אני רוצה להציע נוסח החלטה לממשלה, שרשיונות
לישיבת קבע ביהודה ובשומרון יושחתו על יסוד נכונותם של המבקשים לקבל רשיון,
למלא אחרי החלטות הממשלה והוראות הממשל הצבאי במקום. אני לא מבקש מהם שום מכתב
וגם לא ביקשתי.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

לשם מה יש צורך בזה? מה שיש - יש.

שר הבטחון מ. דיין:

שהממשלה תחליט. אם יש החלטה כזאת, אני לא נותן להם רשיונות, כי לי יש הודעה מהם שאינם מתחייבים למלא אחרי החלטות הממשלה. אם תהיה החלטה הממשלה, אני יכול לבוא ולומר להם: אני רוצה לחדש לכם את הרשיונות. מבין השלושה אחת לא הגישה בקשה לרשיון. הם אומרים שהם פועלים לפי חוק השבות ואינם צריכים רשיונות בכלל. אני יכול לומר להם: אני מוכן לחדש לכם את הרשיונות, אם אני יודע שיש נכונות מצדכם למלא אחרי החלטות הממשלה והוראות הממשל הצבאי, ואז תודיעו לי שמה שהודעתם כאן הבוקר בטל. אני לא צריך שום מכתב. אמרתי להם: אלך לממשלה ואומר על יסוד השיחה שלי אתכם, ברור לי שאתם רוצים למלא אחרי ההוראות. הם אמרו לי: אנו מצטערים מאוד, היתה אסיפה כללית, זה מה שהאסיפה הכללית החליטה, וזה מה שהרב לוינגר הביא בישיבתנו הבוקר.

השר מ. שפירא:

לשם מה צריכה הממשלה לקבל החלטה שצריכים לשמור על החוק? עם כל החשיבות לשלושה היהודים האלה או אפילו שלוש מאות יהודים, הממשלה צריכה החלטה מיוחדת? על יסוד מה שקרה הם צריכים לבקש.

שר הבטחון מ. דיין:

אני שואל אם אתם מסכימים שאני אודיע להם שנחדש את הרשיונות שלהם אם יביעו נכונות למלא את הוראות הממשל הצבאי, וזה מה שאביא לועדת החוק והבטחון.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

שיקחו בחזרה את ההודעה שמסרו לך הבוקר. אם תהיה הודעה כזאת, אני בעד ביטול הצו נגד השלושה, ושיקחו חזרה את הודעתם היום.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלוז:

העניין יותר רציני ממה שמקבל מהישיבה הזאת.

ממשלה זה דבר מכובד מאוד, אבל לא בכדי היא פועלת לפי תקדימים, קונסטיטוציה וחוק. יש לאזרח זכות משלו. יש שאלה, מה גורלו של יהודי שהתנחל בחברון כיהודי. הממשל הצבאי הוא זרוע של ממשלת ישראל, הוא לא מעליה ולא במקומה, הוא פועל בשם הממשלה הזאת. אני מציע שהממשלה הזאת לא תחן רשיונות על תנאי, אלא תנהג לפי החוק. כלומר, אדם שאינו פועל לפי החוק ינהגו נגדו לפי החוק. אני מציע שלא ננהיג שיטה שלפיה מגלים יהודי ממקום מגורים, גם אם הוא יושב שם עם רשיון של הממשל הצבאי, כשם שלא יגלו אותי מגנוסר, כך לא יגלו יהודי מחברון. אני משתמש במינוח הכי בהיר שיכול להיות.

שר העבודה י. אלמוגי:

בגנוסר אתה זקוק לרשיון ישיבה?

שר השיכון פ. בנטוב:

יש שטחים סגורים במדינת ישראל שבהם צריך רשיון.

מי שבא בלי רשיון - מוציאים אותו.

שר הדואר י. ישיע'הו :

הם יושבים בשטח הממשל הצבאי והם צריכים רשיון.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העליה י. אלוז :

הם יושבים שם מטעמי בטחון.

אני מציע לא ליצור תקדים, שמגלים יהודים מחכרון. האקט הוא פשוט, מבטלים את הרשיון, ואז יבואו עם משאית כדי להוליך אותו משם, אם לא יילך מרצונו. זה שייך לאותן הגזירות שהציבור לא יעמוד בהן. מותר לממשלה לא לגזור גזירות שהציבור לא יעמוד בהן. אינני רוצה שלעיני ערביי חברון יסחבו יהודים על משאית.

שר השיכון ט. בנטוב :

או צריך לתת להם פרס.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העליה י. אלוז :

לא, צריך להעמיד אותם למשפט.

השר י. ספיר :

השאלה שעומדת לדיון, שהם צריכים לבטל את החלטת

האסיפה הכללית.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלון:

החלטת האסיפה הכללית אינה מעניינת אותי.

השר י. גלילי:

אני עוד לא הייתי בחברון אצל המתנחלים והם לא השכימו למחחי, לא בשלב הקודם ולא עכשיו, ואינני מגנה אותם על כך. ברור לגמרי שיש לנו מה עניין לא עם עבריינים על יסוד פלישה, יש לנו עניין עם אנשים שלא שום ספק יש להם דחף אידיאי. אינני רוצה להיכנס לצד הפילוסופי של הבעיה, האם מענישים אנשים על כך שהם מודיעים ברבים את עיקרי האמונה שלהם. אם יקום אנרכיסט ויגיד שאינו מודה בתורה של קניין פרטי, לא יענישו אותו על כך, אלא אם יפעל משהו בניגוד לחוק לגבי קניין פרטי.

שר השיכון מ. בנטוב:

אתה תתן לאנשי רק"ח להתיישב שם?

השר י. גלילי:

אם יהיה להם הדחף האידיאי של ארץ-ישראל השלמה.

אני אחן לאנשי מפ"ם להתיישב שם גם אם היא תהיה נגד שלמות הארץ. זו איננה שאלה מן המניין. אינני מבין מה עניין שמיטה להר סיני, אם ניתן לאנשי רק"ח להתיישב שם.

שר השיכון מ. בנטוב:

לא חיתן להם.

דוד י. גלילי :

אמרת שאתן להם, אבל איזה דחף איריא יש לאנשי
רק"ח להתייבש שם? דנים עכשיו על שאלות שלא ממידת העניין.

אני אומר שמענישים אנשים לא על זה שהם מודיעים
בדבים את עיקרי העניין שלהם, בין שאומרים זאת על דעת עצמם ובין שאומרים זאת על
דעת האסיפה הכללית, אלא על המעשים שהם עושים אותם הם חייבים בעונש.

לכן אין זה מן הנמנע שנבוא לידי התנגשות עם
החבורה הזאת שהתנחלה בחברון, כי אם הם אמנם ירצו להכריז, כפי שלא פעם אמר לנו
השר דיין, שהם נוהגים לא לפי צרכי העניין, אלא לפי הצורך לחולל תנועה ציבורית
וגלים של מחאה והתעוררות ציבורית, עלולים להביא אותנו לידי התנגשות אחת וגם
לידי הענשתם.

אני חושב שבשלב זה, לאחר שהם מתנצלים בפומבי -
אינני יודע מדוע התנצלות בעתון היא פחותה בערכה מהתנצלות במכתב; אני זוכר
דברים הפוכים, שהתנצלות במכתב לא סיפקה ודרשו להתנצל בפומבי דרך העתון.

ראש הממשלה ל. אשכול :

זה בעד עלבון אישי, לא בעד דבר כזה.

דוד י. גלילי :

להיפך, אני אומר: דווקא דבר כזה, התנצלות ברכים ובפומבי על זה שהפרו את חוקי הממשל הצבאי בהקמת הדוכן, אני חושב שיש להתנצלות זו משמעות מדינית.

לכן הצעתי היא לרון אותם לא לפי ההודעה שלהם באסיפה הכללית, אלא להיפגש אתם שוב ולהודיע שננהג בהם לפי החוקים המחייבים כל אזרח ישראלי כשטחים הנתונים תחת ממשל צבאי, ולוותר להם במקרה זה בעניין הדוכן. והיה, אם הם יחזרו לסורס, הויתור הזה יקל עלינו בפעם אחרת לנהוג בהם כחומרת הדין.

שר השיכון פ. בנטוב:

זה מה שהצעתי.

שר הסעד י. בורג:

אם זה גם מה שאתה הצעת, אז הנוסח של השר גלילי

יותר טוב.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אינני מקבל את זה שהודעה בעתון שווה או עולה על מכתב. זה פלפול. הם באו כאן והודיעו לשר הבטחון שהם מוכנים לציית, פרט לעניין הרשיונות, כי הם פועלים לפי מניעים לאומיים. מה זאת אומרת מניעים לאומיים? הממשל הצבאי זה אנטי-לאומי, או א-לאומי? אני חושב שעל זה אי אפשר לעבור. ההודעה בעתון כבודה במקומה, זה לא שייך לעניין. על כן אני חושב, אדוני ראש הממשלה, ששר הבטחון או המושל הצבאי צריך לקרוא להם ולהגיד להם שאם הם יקחו חזרה את ההודעה שמטרו היום בשם האסיפה הכללית, יבטלו את צו הגירוש לאותם השלושה. אם יודיעו שהם מבטלים מה שהודיעו בשם האסיפה הכללית, אז צריך לבטל את

צו הגירוש.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

מה זה נוגע לנו מה שהחליטו שם באסיפה הכללית?

שר הבטחון מ. דיין:

הם ביקשו ממני פגישה, אני מייצג את הממשלה, אני מעניק להם רשיונות על דעת הממשלה ועל דעת ראש הממשלה, וזה מחייב. הם באו אלי ואמרו: אנחנו החלטנו באסיפה הכללית לא להישמע להוראות הממשל.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אם לא יישמעו - אז נעניש אותם.

שר הדתות ז. ורהפטינג:

יילחמו נגד הצורך ברשיון, אבל לא יפרו את הוראות הממשל. אם יפרו - ייענשו.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

מלכתחילה לא הייתי מקבל החלטה על הגליה וגם לא החלטה על עונש. אבל אני דן על זה בדיעבד. פה עומדת שאלת היוקרה של הממשל הצבאי כלפיהם וכלפי הערכים.

אני רוצה להגיד כאן לגבי היהודים האלה, שהרושם מהמודעה בעתון הוא התחלה של פעולות ותעמולה. מפני זה אני מתייחס לזה ברצינות כזאת. לכן יש עניין להפסיק זאת במידה שניתן להפסיקו, ולכן אני מחמיר מאוד בעניין זה. כדי לנסות להעמיד סכר בפני דבר זה, הם צריכים להודיע שהם מקבלים את כל הוראות הממשל הצבאי, ואז אנחנו צריכים לכטל את עניין ההגליה.

שר הדואר י. ישעיהו :

אני חושב שהממשלה צריכה היתה לדון ולהחליט בעניין זה של ההתנחלות בחברון. אם כן תהיה התנחלות ואם לא. ואם כן - מתי? אילו היתה עומדת שאלה זו להכרעה, הייתי מצביע בעד. אבל מה שמתרחש שם, זו לא התנחלות. כל הכבוד לאנשים, למסירותם ולקנאותם. אבל הודעה זו פירושה שמלכתחילה הם מציעים להמרות את פי הממשלה ולנהל מדיניות למעשה בניגוד להחלטה או אי החלטה של הממשלה. ההתנגדות היא העיקר. הם אמרו: מה שאנחנו עושים זה צו עליון לפי המסורת היהודית, וזה מעל לצבא ומעל לממשלה. זה סגנון דיבורים.

אני חושב שממשלה שמכבדת את עצמה אסור לה להשלים עם זה. אינני רואה כל הצדקה בטיעון של השר אלון, שהם רשאים לנהל תעמולה. ודאי שזה לגיטימי לנהל תעמולה, אבל הם צריכים לעשות זאת בעתונות ובאסיפות, ולא במעשה של הפרת חוק וסדר. אדם שנכנס למקום שאסור להיכנס אליו, אינו יכול להתנגד לחוק, ואם הוא נכנס למקום בניגוד לחוק - מוציאים אותו. אין זה גירוש. המושג של גירוש בפייהם בא כדי להשמיץ את הממשלה, שאני חבר בה, ולהציג אותה, כפי שאמר השר דיין, כממשלה כנענית שמתנגדת להתנחלות היהודים. אני עוד לא רואה את מאות היהודים שרצים להתנחל בחברון. פה המהומה העיקר, ולא ההתנחלות. התמיכה הזאת והצגת העניין בצורה כזאת גורמת לאי כבוד לממשלה ולצה"ל.

אינני רואה כל סיבה מדוע ששר הבטחון לא יאמר לאנשים שמי שרוצה רשיון, יקבל על עצמו למלא את הוראות הממשל הצבאי, ואם לא ימלא את הוראות אלה - לא יוכל לשבת שם.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אנחנו מסתכנים ללא כל צורך. איש לא צריך לעשות שום הצהרות, ואיש יכול להתנגד לממשלה ולעסוק בתעמולה כמה שהוא רוצה. זה מותר בישראל. העניין פשוט. קיבלנו החלטה, נכונה או לא נכונה, שהתנחלות או שהיה קבועה בגדה או ביהודה ובשומרון טעונה רשיון של הממשל הצבאי. אנחנו החלטנו כך.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העליה י. אלוז:

אבל החלטנו החלטה מיוחדת על התנחלות בחברון.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

החלטנו לתת להם זאת וטרואקטיבית, ונתנו רשיון וטרואקטיבי. הם יושבים שם ברשיון, הם הפרו את תנאי הרשיון והחליטו לבטל רשיון השהיה לשלושה אלה. לולא היו פונים אל שר הפנים והיו פונים אל שר הבטחון, קרוב לוודאי שהיינו מחליטים היום לוותר להם הסעם על העבירה הזאת. אבל האיש עכשיו במצב שאת הרשיון לא ביטלו והוא מבקש לחדש את הרשיון. לו היה בא ואומר: חדש לי את הרשיון. ותו לא, היו מחליטים לחדש. הוא בא ואומר לשר הבטחון: תחדש לי את הרשיון, אבל בעתיד לא אציית; אציית רק ברוב רובם של הדברים, או לפי דעת השר בניין הנכונה, ברוב הדברים אני לא קשור אחכם.

השר מ. בגין:

הם לא יודעים מה זה רוב רובם של הדברים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

נניח שבמיעוט הדברים.

זו אינה צורה של הגשת בקשה לחידוש רשיון, ומה שיותר גרוע, אני חושב ששר הבטחון יהיה מגוחך גם בעיני, תסלח לי, אם לאחר שאומרים לו: בבקשה לחדש את הרשיון, אבל אני לא אציית לך - הוא יחתום על הרשיון.

אני בעד זה שהם חייבים לקחת את הדבר הזה תורה, ותו-לא. אני לא רוצה מהם לא התנצלות ולא שום דבר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

המודעה הזאת שלהם כעתון, זו פרוגרמה ולא שום דבר אחר.

שר הסעד י. בורג:

יש בזה גם התנצלות.

ד"ר י. ספיר:

אני מציע ביחס לשלושה אלה, שאת אותו הקטע במודעה, שבו הם מודים שעשו משגה, יודיעו בכתב לשר הבטחון. אל נזלול בזה שאינם מתחשבים בהוראות הממשל הצבאי.

מה שנוגע להחלטת האסיפה הכללית, צריך להודיע לכולם. לא רק לשלושה אלה, שדבר זה הם צריכים לקחת חזרה, ואם אינם לוקחים זאת חזרה, נראה אותם מחוץ לטיפול הממשלה בכלל. זה צריך להיות הרבה יותר חמור. אנחנו לא יכולים להסכים שישבו אנשים איפה שהם יושבים ויגידו: אנו מודיעים מראש שנפרד חוק.

דוד מ. בנין :

אני רוצה להעמיד את העניין על יסודו המשפטי.

לאור דברי שר המשפטים אני מבקש להביע דעתי שיש הפרדה מוחלטת היום בין השלושה שלגביהם הוצא צו ביטול הרשיון, לבין ההחלטה של האסיפה הכללית. אחת מן השתיים: אם החלטה זו מחייבת אותם, בין אם נתקבלה ברוב או פה-אחד, אז הרי הבעיה היא כלפי כולם, ואז הממשלה צריכה לדון מה לעשות עם כולם.

דוד י. גלילי :

לבטל את כל הרשיונות.

דוד מ. בנין :

בבקשה, אבל אז אנחנו צריכים לדון על זה באופן

יסודי.

אני חושב שצריך לדרוש מהם ביטול החלטת האסיפה הכללית. שר הבטחון אינו מתבקש היום, על אף ההחלטה, לתת רשיון לשישים ושניים מתנחלים בחברון. מה שקרה לפני שבועיים עם הקיוסק גרם לאותו צו של ביטול השהיה. על כך הם התנצלו וביקשו סליחה. אני חושב שכאשר אנשים מודים שהם עברו על החוק

ועשו משגה ומתנצלים על כך, הממשלה צריכה לבטל את ביטול הרשיון.

עכשיו יש סוגיה חדשה, וסוגיה זו חלה על כולם.

אם הם לא יבטלו החלטה זו של האסיפה הכללית, הממשלה צריכה לדון מה לעשות.

אני מציע שנחליט, לאור ההתנצלות הפומבית שלהם

ביחס למעשה הקיוסק, שבגללו במישרין ניתן צו לביטול הרשיון, שהממשלה מתחשבת בהתנצלות הזאת ומבטלת את ביטול הרשיון. באשר לסוגיה הגדולה, הממשלה תדון. אם יבטלו את הרשיון - לא יהיה כמה לדון; אם לא יבטלו - נדון. היום לא זו הבעיה, כי לגבי שישים ושניים איש לא בוטל הרשיון, והבעיה הזאת אינה קיימת לעת עתה.

שר הדואר י. ישעיהו :

ההודעה לשר הבטחון היא בקשר לשלושה.

השר מ. בנין :

הרב לוינגר דיבר בשם כולם.

שר החקלאות ח. גבתי :

אינני סבור שהממשלה צריכה להיכנס למשא ומתן עם

המתנחלים בחברון. שר הבטחון קיבל הודעה, לדעתי צריך לענות להם ולהודיע מה שצריך להודיע, שעל קיום החוק והסדר שר הבטחון ממונה ולא הם יחליטו.

דבר שני, אני מציע שבטופס הבקשה לקבלת הרשיון

יהיה כתוב: אני מתחייב בזה לקיים את החוקים והפקודות של הממשל, וכל אחד צריך לחתום על זה. אם צריך לחדש רשיון - האיש צריך לחתום על הבקשה ולהתחייב שיקבל את ההוראות.

שר הסעד * בודג:

אני חושב שאנחנו יכולים לסכם בכיוון דברי השר גלילי שלושה דברים: שהגירושים, או איך שרוצים לקרוא לזה, הטרנספר של שלושה היהודים האלה בעלי הקיוסק, שאינם קיים יותר, לא מבצעים; ב) צריך לקיים פגישה נוספת אתם כדי להראות להם שהממשלה בתור ממשלה אינה יכולה לקבל אורחות במקום מסויים או התנחלות בתנאים שהמתנחלים מכתובים; ג) מה שלא יהיה, להבא תהיה התנהגות אחרת.

אינני רוצה להיכנס להערכות של העניינים האידאולוגיים האלה, שבחלקו מנוצלים על-ידי אחרים לצרכי פוליטיקה. הם מאמינים באמונה שלמה, אבל אינם יכולים להכתיב מרי אזרחי, כמו שחומר הנפץ שהונח היום בדלת של בניין משטרת חברון אינו יכול להכתיב לנו את המדיניות שלנו.

אני חושב שאם הם בסעיף הראשון בהודעה הפומבית מודים במשגה, אמנם ממתיקים את הגלולה אם אנחנו דורשים נוסף על כך שהם יכתבו מכתב. אני חושב שדבר זה עכשיו הוא מומנט פסיכולוגי טוב. הם הביאו לידיעת הציבור שהם שנו, זה נותן אפשרות, כי זה משהו לגמרי אחר מאשר היה עד עכשיו בארץ הזאת, יש לנו כסות פנים וכסות עיניים, באופן הטוב ביותר הם מודים במשגה ואנחנו עושים ג'סטה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני מציע לדחות את ההצבעה לשבוע הבא. בין כה עכשיו הם במקום, יעבור שבוע ימים לאחר הפגישה הזאת, ובמשך השבוע לאפשר לאנשים מסויימים לבוא אתם בדברים ולהחזיר אותם למוטב. צריך לתת להם אפשרות כזאת שיקחו חזרה את כל העסק הזה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני מבין שבועדת החוץ והבטחון שר הבטחון יצטרך להודיע שהממשלה רנה בעניין והיא תסיים את הכיורור בשבוע הבא.

שר הבטחון מ. דיין :

אני מוכן לומר זאת בועדת החוץ והבטחון, אבל כולכם יודעים שמחר בעתוני הבוקר, ובעיקר בעתונות הצהרית, יהיה על מה שהיה לא רק פה, אלא גם מה שהיה באסיפה הכללית. אז אני רוצה ששר הפנים יידע שמה שקורה הוא שהם הודיעו לנו הודעה זו, ואנחנו, בגלל חילוקי דעות פה, אומרים שצריך להסתדר אתם.

שר המשפטים י. ש. שפירא :

שיקחו חזרה את ההודעה הזאת.

שר הפנים מ. ח. שפירא :

צריך להשפיע עליהם שיקחו חזרה את ההודעה הזאת.

סגן ראש הממשלה זושר לקליטת העליה י. אלוז :

אני מציע שזו תהיה ועדת שרים לענייני בטחון ולא

תהיה שום הודעה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

כל הישיבה הזאת היתה בבחינת ישיבת ועדת השרים

לענייני בטחון.

המשך הדיון נדחה לישיבה הבאה.

הישיבה נועלה בשעה 13:50.